

№ 12

წლიურად 5 მ. ნახ. წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღ. დრ. საზ. კანტ. ითვებ იმედაშვილთან. Типография „Театри да драмеба“ Тос. Зах. Имедашвили

შინაარსი: მეთაური; გასაფხულის ზირი — გ. ფატხოველის; მეტერლინი და თეატრი — ბ. დავისის; გასამართლებს ქეთეანის და სამშაშვილის — სიტყვანი შ. ად. — მესხიშვილის, ი. მაჭავარიანის, თ. გოგოლაშვილის; დრამათულ გამგეობის წევრი — გ. გომართლის, ზ. ხატანაძე, — ა. თეთაყვის; ლექსი, — ცისკარის; ნახულები და სხვა — განსახის; შალაბანი, — სოგოლის, სთეატრო ამბები და სხ.

21 მარტი 1909 წ.

ქართველ მსახიობთა გათავდა სეზონი დაქარაზანდელი მდგომარეობა თველ მსახიობს კვლავ წინ აყუდა გაქირვების არიდლი...

სიმშლიისა და წყურვილისაგან თავის დასახსნელად ჩვენთა მსახიობთ კერძო წარმოდგენების გამართვის მიჰყვეს ხელი, ზოგი პროვინციში წვადი შედარებით სუსტი ძალეებით, ზოგი ადგილობრივ საქმიანობის ისევე დასუსტებული... ზოგთ ბილეთებს ძალით გასაღებით დაიწყეს თავიანთი „მოგაწეობა“... ერთიც, მეორეც და მესამეც ენებს ხელოვნებას, თეატრის დანიშნულებასა და მსახიობის ღირსებას... არ შეიძლება მსახიობმა არ იცოდეს, რა დათვურ სამსახურს უწევს ამ გზით ხელოვნებას, მაგრამ ცხოვრების მოთხოვნილება აიძულებს მოიქცეს ასე...

ნუ თუ ისინი, ვისთვისაც ძვირად ღირს ხელოვნება. ქართული თეატრის საქმე, კვლავ განაგრძობენ სამშობლო სცენისადმი პლატონიურ ტრფილუებას და ახლავ არ შედგებიან საცენო ხელოვნების სიწმინდის დაცვას?

გამათხულის ბირი

გაზაფხულის პარს ყველას და სუყველაფერს ფერი ეცვლება!.. ჰაერში ისინი გაღვიძებული ბუნების დეებული ხმა!.. და აღმაფრთოვანებული სურნელება ეფინება არემარეს!.. მთებ-დან მდინარისაკენ შუილით მოექანებათ ნაკადულები, უფილდებიან ერთმანეთს, და დღმდინარედ ქცეული, ვით დაბრმა-

ვებული მღვივი, მიექანება წინ!.. ვინ შესძლებს წინ დაუდგეს... ვინ გადუღობავს გზას, რაკ-კი ხვდება, ამტრეყვს, ლეწავს, და წინ მიჰქრის გაბრაზებული!...

დღეა მიწას მწვანე ხალიჩა გადაფარება და აქა-იქ ყავილის კრძალვით ამოუყვია თავი... მოღვრიდენ გაზაფხულის ფრინველნი; მათი ქიქიკი შეუეწოდა დიდებულ ხმას!.. მუშაკნი წელში გაშლილნი მინდორში მიდიან სამუშაოდა, სადაც მწარე ოფლის მოწურვით ექიბენ ლუკმა-პურს...

აყვავებული გაზაფხული თვისი მომზიბლავობით ჯერ ტკბილად ეზარება ადამიანსა და უღიმის, მაგრამ მერე კი... უცებ ქრება!.. მარტო ოცნებ და რეზა!.. და წინ უხვდება ტანჯვა, ..

როდეს მოხვალ გაზაფხულო, ნეტარებით საესევი?!.. როს წაღეკავ აზვირთებულო გაზაფხულის ტალღავ მოწობას, სულის სიმდაბლეს, სულის სიღარიბეს?!.. როს უმღერით ჩიტრო მოფრენ-ღნო. ბედნიერებ ს?!.. გ. ფატხოველი

მორის მიეტერლინი და თეატრი

(დასასრული. იხ. თეატრი და ცხოვრება № 10)

პირველ წერილში ჩვენ გამოვრკვიეთ რასა სთხოვს მეტერლინი თანამედროვე თეატრს. მეტი არ იქნება განვიხილოთ ის მიზეზებიც, რომელთაც გამოიწვიეს ახალი თეატრისაკენ ლტოლვლება. სოციალური ცხოვრების თანამედროვე პირობებმა ჩანებრეს ადამიანის სულში უთანხმოება. თანამედროვე ადამიანი წარმოადგენს ორს ერთი მეორის მოწინააღმდეგე, ერთი მეორისაგან დამოუკიდებელ არსებათ. ამ უთანხმოებამ დაბადა ახალი დულისტური ფილოსოფია, რომელმაც თავის მხრივ წარმოშობა ხელოვნების ახალი ფორმანი, ახალს თეატრს, რომელმაც უნდა

დაგვანახოს ადამიანის სულიერი არსებობა, მისი გულის აზრი, გადმოგვეცეს არა ფაქტნი, არამედ ამ ფაქტთა სინტეზი, ამ თეატრს უნდა გამოენახოს ახალი საშუალებანი თავის მიზნის განსახორციელებლად. ნატურალიზმს უნდა მიეტოვებინოს სცენა, ვინაიდან ახალი ფილოსოფიის აზრით, აღწესება ყოველივე იმისა, რაც გარეშე ცხოვრებაში ხდება, უმნიშვნელოა და მეორე ხარისხოვანი საქმე. ამას გარდა, ცხოვრების ფაქტთა უტყველო მართლ-ანი აღბეჭდვა არასოდეს ვერ აღწევს თავის მიზანს, ვინაიდან ცხოვრების ამა თუ იმ კოლონიის-მიერ წარმოშობილი მდგომარეობა უფრო ადვილად გადმოიცემა მთლიანი სურათის ერთი კუთხის ხაზგამოთვით; ამგვარი ხაზგასმა შეასრულებს თავის დანიშნულებას: მაყურებელი სწორედ იმას მიაქცევს ყურადღებას, რასთვისაც უნდა მიექციოს მის ყურადღებას. მეტერლინკის აზრით, ამგვარია გორდოსის ნასკვი, რომელიც თეატრმა გაბედულად და მასთან ერთად დაფიქრებით უნდა გამოიხსნას. ასეთი შეხედულება თეატრსა და მის დანიშნულებაზე დიდი რაიონინალურია ჩვენი დროისთვის. ეს არის მიზეზი, რომ სცენის თანამედროვე ნოვატორებს მეტერლინკისაკენ აქვთ თვალი მიპყრობილი. თვით თანამედროვე სტილიზაცია, ფიგურების დალაგების მეთოდი და „სინტეზთა თეატრისაკენ“ მისწრაფება მეტერლინკის ესტეტიური მოძღვრების შედეგია. თვით ამ მისწრაფებასაც სარჩულად უდევს მეტერლინკის იდეა თანამედროვე ადამიანის დუალიზმისა და სულის დამოუკიდებელ არსებობის შესახებ. ეს იდეა უკარნახებს თეატრს ახალ სიუჟეტებს. სცენაზე გამოყავთ გმირნი და მდგომარეობანი-რომელნიც დრამის ძველ დამწერთ სიზმრადაც არ მოსჩვენებიათ. „მე მივიჭრია—სწერს მე ჯერლინკი—რომ მოხუცი, სავარძელში მჯდომი და ლამპის შუქზე ვისილაც ნომლოდინე, უფროს უგდებს უცნობს სამარადისო კანონებს, მის ოთახში გამეფებულს, სცნობს კარისა და ფანჯარის სიღრმეში მიმაღულ სიჩუმეს; სინათლის სუსტ ხმაში იგი ხედავს თავის სულის არსებობას, თავის უხილავ ბედისწყარას... მოხუცი თავს ხრის ოდნავ... მას საესებით ვერ შეუთვისებია ის აზრი, რომ

სამყაროს ყოველივე ძალი მასთან ოთახში მისულა და მასთან ერთად ფხიზლობს, ვითარცა გულმოდგინე მსახური; მას საესებით ვერ შეუთვისებია ის აზრი, რომ თვით მზე იმაგრებს უბსკრულის პირად მდგარს მის მაგიდას, რომელზედ იგი ხელბდაყრდნობილია; მას საესებით ვერ შეუთვისებია ის აზრი, რომ ცისკიდურზე გაბნეულნი მნათობნი, მსოფლიოს სულის ძალნი გულის ფანქვალით შეყურებენ დაქანცულ ქუთუთოთა მოძრაობას და ფრთაშესხმულ აზრის ნავარდს... მე მივიჭრია, რომ ნამდვილის, აზრით ღრმა, ყველა ადამიანთათვის საერთო ცხოვრებით ამ უძრავ მოხუცს უფრო უცხოვრია, ვინემ საყვარლის მკვლელ კაცს, გამარჯვებით გახარებულს კაპიტანს ან თავის პატიოსნების დამცველ ქმარს“. ადვილი მისახვედრია, რომ ეს ფილოსოფია და ესტეტიკა ახლის ფორმით მოველენილი რომანტიული მოძღვრებაა: რომანტიკებიც ხედავდენ ადამიანში ორს დამოუკიდებელ ბუნებას; პოეტის ფანტაზიის-მიერ შექმნილი სამყარო, მათი აზრითაც, უფრო დიდი და მშვენიერი იყო, ვინემ თვალხილული ობიექტიური სამყარო. სულის არსებობას, მის დასუჯათხატებას ისინიც პირველად გილს უთმობდენ. ასეთია ახალი თეატრისა და პოეზიის დანიშნულება. რასაკვირველია, ამ დანიშნულების მისაღწევად თანამედროვე თეატრსა და პოეზიას ხელთ უნდა ეპყრას შესაფერი საშუალება. ყოველი ეპოქის თეატრი და პოეზია ცხოვრების-მიერ წამოყენებულ საკითხთა გარდასაწყვეტად, მათი ხასიათისა და მნიშვნელობის გამოსაკვლევად ხმარობდა ზიტყვას. ეს სიტყვა იმ თავითვე არ წარმოადგენდა რასმე უკვლელს, მუდმივს, არამედ იქნდა დროისა და მოთხოვნილების შესაფერს ელფერს. ეს ქეშმარიტება კერძოდ, თითქმის ყოველი ეპოქის თეატრი ხმარობდა ეგრედ წოდებულს „გარეგანს, აუცილებელს დიალოგს“. მეტერლინკის აზრით, ეს „გარეგანი“ დიალოგი საკმარისი არ არის: ამ „აუცილებელს“ დიალოგს თან უნდა სდევდეს სხვა, ერთი შეხედვით ზედმეტი, დიალოგი. „დაცქერდით მცტის ყურადღებით. თქვენ დაინახავთ, რომ სული მხოლოდ ამ ზედმეტს უსმენს გულმოდგინე-

ბით; მხოლოდ ამ ზედმეტ დილოგის შემწეობით შეიძლება სულაან საუბარი“. პოეტური ნაწარმოების ღირსება-ღირებულება ამ მეორე, სულიერ დრამის მცხინვარებით, ზემოხსენებულ დაუფასებელ დილოგის ხარისხითა და ზომით აღინიშნება. ეს დილოგი ტრაგედიის უმთავრეს სოლამზეს შედგენს, ვინაიდან იგი უფრო ღრმა ქეშმარიტებაა და გაცილებით დაახლოვებულია სულთან. დასულც ხომ დრამის უმთავრეს სავანს უნდა შევადგინდეს! აშკარაა, მეტერლინიკი უარყოფს თეატრისა და პოეზიის დანიშნულებას შესასრულეპლად სიტყვის საქირობას. „ჩვენ შეგვიძლია ვსთქვათ— სწერს მეტერლინიკი— „რომ პოემა მით უფრო უალოვდება სილამზეს და უპაღლეს ქეშმარიტებას, რაკედნადაც მასში ნაკლებად აქვს ადგილი დათმობილი საქიცილის გაღმორცეპ სიტყვებს: ამ სტყვებმა ადგილი უნდა დაუთმონ სიმშვენიეროსა და ქეშმარიტებისაკენ ადამიანის დაუსრულეველ, უგრძობელ სულისკვეთების გამობხატველ სიტყვებს“. ყოველდღიურ ცხოვრებაში ბევრჯერ მოგვხდენია რომელიმე ალტანელი მდგომარეობის სიტყვით მოსპობა. ვარნა ქეშმარიტად ის არის უმთავრესი, რასაც ამ დროს კაცს ეუბნებთან ან რას უბასუხებენ? ამ დროს სიტყვებს მეორე ხარისხიანი მნიშვნელობა აქვთ. „წარმოსდგებიან ახალნი ძალნი და სიტყვანი, რომელთაც ჩვენ მუღამ ვერ ვამჩნევთ“ ეს ფაქტორნი განმარტავენ ამა თუ იმ მოვლენას. აუცილებელ დილოგის, სიტყვისა და უბრალო, მარტივი შეწყენებათა უღლურებაში, სულ სხვა ენის არსებობას შესახებ მოძღვრებაში იფარვის მოულოდნელ სიტყვათა თამაშის, მათი თავისებური კომბინაციის, მრავალწერტილის, ნახევრად თქმულ ფრაზებსა და ხმობა-ძახლის წყარო. აზრის გამოხატვის ამგვარი ხასიათი იმდენად ახალი იყო მოდერნიტთა თანამედროვეთათვის, რომ ამ უკანასკნელთ იქვიც კი შეიტანეს სიმბოლიურ პოეზიის გულწრფელობაში. არც ვასაკირველია, ვინაიდან ახალი პოეზიის უღლწრფელ ქურუმთ გვერდში ამოუღდენ სხვა-და-სხვა ყლოთბანდები და არღვიენები. რასაკირველია, ცხოვრების მოუსყიდველი ცხრილი ვადაარჩევს ავს კარ-

გისავან, დავვანახებებს ერთის გულწრფელს, უანვარო მოღვაწეობას, ხოლო მეორის ფალსიფიკატორობას.

ასეა თუ ისე, პირველად მეტერლინიკმა დაასაბუთა ფილოსოფიურად თანამედროვე ფსიხიკის დამაქსიათებელი ლიტერატურული მიმდინარეობა. მან პირველმა ახად ფარდა ჩვენთვის უხილავს და დავვანახა ახალი თეატრისა და პოეზიის პირობეები. მან პირველმა გვაჩვენა სცენიური მოღვაწეობის ახალი ხასიათი. გაუსწორებელი შეცდომაა მეტერლინიკის ასეთი მოძღვრება, თუ სრული ქეშმარიტება— დაე, ეს საკითხი მოუსყიდველად გნსაჯოს ისტორიამ ჩვენი ჩამომავლობის წინაშე...
ზეტრე დღეაჲ

განსამართლება

„სამშობლო“ ს კმირების ქეთეგან ლიონიძისა და ლევან სიმშიაძეილისა

სამშაბთს, 16 მარტს, ეგ. გაბაშვილის თანხობით გამართულ სადამოყ ქართულ თეატრში გასანართლეს „სამშობლო“-ს გმირნი ქ. ლიონიძისა და ლ. სიმშიაძეილი. მსაჯულთა თავჯდომარე იყო ილ. ზურაბიშვილი, მისი ამხანაგნი შ. მაქეაძე და ნ. ღორთქიფანიძე, ნათეც მსაჯულთ მამასხდისი ქ. ზ. მყაშვილი, ბრადდეულები: ქეთეგანი—თამარ გოგოლაშვილი, ლევან სიმშიაძეილი—სე. ეიფიანი, დამტკელები: იოს. მაჭავარიანი და ჯლ. მდივანი. ნათეც მსაჯულთ ქეთეგანი და ლევანი გასართლეს, რამც სსოკადეუბაში უკმყოფალებს: გამთაწევა.

ქ. გუბუჯაია სანს სიტყვას. დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა იოს. მაჭავარიანისა და შ. მესხიშვილის სიტყეებმა. ჯლ. მდივანის ფრად შინაარსიანი სიტყეა; ჩვენგან დამოუკიდებელ მიხეცთა გამო, ჟურნალბით ვერ ბეჭდეა.

ბრალმდებელის (შ. ალექსი-მესხიშვილის) სიტყეა

ბანო მოსამართლენო და ნათეცნო მსაჯულენო! ნათლად რომ გამოვარკვიოთ დამნაშავენი არიან თუ არა ბრალდებულნი, უფლებობა რომ გვეკონდეს ვადაქრითა ვსთქვაან ან ერთი

ან მეორე, საქირა განსაზღვრული საზომი —საერთოდ ვინ ითვლება დამნაშავედ? მართალია ამის შესახებ ბევრი აზრი იყო მეცნიერებაში გამოთქმული, მაგრამ დღეს ეს საკითხი ასე სწყდება. საკითხი შესდგება ორის მომენტისაგან, პირველი—თუ ბრალდებულს ესმოდა რას სჩადიოდა, წარმოდგენილი ჰქონდა შედეგი თავის მოქმედებისა და იცოდა უკანონობა, ან დღეს ჩვენ საქმეში, უბატონობა თავის საქციელისა, ჩვენ უფლება გვაქვს პასუხის გებაში მივცეთ, მსჯავრი დავსდლოთ მის მოქმედებას. მაგრამ მართა ეს არა კმარა საქირა მეორე უმთავრესი მომენტი—სურდა თუ არა ბრალდებულს ამა თუ იმ მოქმედებას ჩადენა და თავის საქციელით განსაზღვრული შედეგის გაოწვევა. როცა ეს ორი მომენტი მტკიცდება საქმის გარჩევიდან, ჩვენ თამამდ შეგვიძლიან ვსთქვათ: დამნაშავეა. ამ საზომით მე ვიხელმძღვანელებ ბრალდებულთ მოქმედების დაუსვების დროს.

გადავალოთ თვალი ჩვენს საქმეს. მე აღარ გავიმეორებთ ფაქტურ მხარეს, რადგანაც სამართლის გამოძიებაში ნათლად გამოარკვია საქმე. მე მოკლედ დავახასიათებ გარეშე პირობებს რომელშიაც ბრალდებულთ უბედობად მოქმედება. თქვენს წინაშე, ბნო მსაჯულნო, ჩვენება მოგვცა სვიმონ ლიონძემ, თქვენ გაიგონეთ დიკანი გოგაის სიტყვები, ნახეთ მოხუცი ქალი. რა საზარელ სურათს გვიხატავენ ისინი! შაპ ბასსმა გააოხრა, მიწასთან გასწორა საქართველო. სისხლით მორწყო მტარავლზე მიფლი არე-მარე. ჯალათების წამებას ვერ დახწოთ თავი ვერც უსუსურმა ბაღმა, ვერც მოხუცმა, ვერც ქალმა, ვერც კაცმა. ხალხი გმინავდა, ხალხი იტანჯებოდა. საუკეთესო მამული შვილი ძალღონეს იკრფავდნენ მტარვალთ მოსასპობად. ხანდისხან ვეღარ აიტანდა ხოლმე ტანჯვის თავისუფლებას ნაჩვევი გული, ბოლმა ამოხეთქავდა და კერძო პირნი შურს იძიებდნენ, როგორც ეს მოხუცმა ქალმა ჩაიღინა. მაგრამ ეს საკმარისა არ იყო საქირა იყო შაპ ბასის დედ-ბუღინა და აღმოფხვრა, საქირა იყო ერის განთავისუფლება. აი პირობები, რომელშიაც უხდებოდათ მოქმედება ბრალდებულთ. ამ საზარელ ხანას ლე ვან ხიმშიაშვილმა შეიყვარა თავისი გულითადი

მეგობრის სვიმონ ლიონძის მეუღლე ქეთევანი. რასაკვირველია გარეშე პირობებს სიყვარულის აღზნებაზე გავლენა არა აქვს, ამისთანა ზღუდე ვერ დაიმკრებს ამ დიად გრძობას, მაგრამ როდესაც სამშობლო განსაცდელშია და ამ დროს გიყვარს შენი მეთაურის მამული შეილის ცოლი, ვალდებული ხარ ყოველივე გრძობას ჩაუთქრდე, იხმარო ყოველივე ლონის ძიება და გამოარკვია თავისი მოქმედება. რასა ვხედავთ. ერთი წელიწადი უყვარდათ ერთმანეთი ლევანს და ქეთევანს, სარგებლობდნენ ყოველივე შემთხვევით ფარულად და მტკბარიყვენ თავისი გრძობით და ერთხელაც არ გაუფლენია იმათ თავში აზრს გაომეფლავებინათ თავისი სიყვარული, პირბადე აეხადათ იმისათვის და მოტყუების ნაცვლად პირდაპირ გაემხილათ სვიმონ ლიონძისათვ ს. მე ბრალს არა ვსდებ ხიმშიაშვილს და ქეთევანს, რათ შეუყვარდათ ერთმანეთი! არა! სიყვარული დიად გრძობაა, ვიმეორებ, იმისათვის ზღუდე არა სუფიეს. როცა გიყვარს ღიმილი შესცქერი მზეს, მთა-ბარს, ბუნებას, დე-მანთ; ყოველივე ძარღვი შენის არსებისა ჰიმნს უმღერის ბუნების სიღიადეს, სიცოცხლეს, სილამაზეს. მაგრამ ამ მძლავრ და წარმტაცებელ გრძობას ერთი დიადი თვისება აქვს. იგი უნდა იყვეს პირბადე ახილი, იგი ნათლად უნდა უყარებდეს ყველას, უნდა იყვეს თავისუფლი, განუყოფელი.

თუ ამ გრძობას ართმევენ და თვითონვე ფეხ-ქვეშ ჰქელოვენ ამ თვისებათ, იგი სიყვარული არ არის, იგი უბრალო გარყენილება. განა შეიძლება გიყვარდეს და საყვარელ არსებას უზიარებდე მეორეს? განა შეიძლება სიყვარულის ქურდულად დატკობა? არასოდეს! იქნება ბრალდებულნი ამას ვერა გძობდენ? მოიგონეთ ბნო მსაჯულნო, ლევანისა და ქეთევანის სიტყვები, როცა ისინი სვიმონ ლიონძის სხლმა ამაზე ლაპარაკობდენ: „რა ტანჯავა, გეყვარდეს ერთი და მეორეს კი ეყუთვნიდო“, აზობს ქეთევანი, „რა სულმღებლობაა ქურდულად მოტყუება მეგობრისა და იმის ცოლას საყვარელ ვახლობა“, აზობს ხიმშიაშვილი. მაგრამ მაინც თვალთმაქცობდენ, მაინც ატყუებდენ ლიონძის. შემთხვევაც ჰქონდათ გამომტკარაყვენ, მაგრამ ვერ გაბედეს,

სანამ ლიონიძემ თიხონ არ გაოსტეხა ისინი. ხომ არ ემინოდა ხიმშიაშვილს, რომ თავის გულახდილობით ავენბდა სამშობლოს განთავისუფლებას საქმეს? თქვენ თვით გაიგონეთ, ბ—ნო მსაჯულნო, ლენინს ჩენება, რომ ევ დარწმუნებული იყო სვიმონის სულის სიღიადეში, რომ სვიმონ პირადის საქმისათვის საერთო საქმეს არ უღალატებდა. ეს ასეც მოხდა. მაშ რათ არ გამოტყდენ, რათ გაჰქელებს სიყვარულიც და მეგობრობაც? მე ვიპასუხებთ: სულით ლაჩარნი იყვნენ ბრალდებულნი და იმიტომ. ყველა ამ გარემოების გამო მე ბრალს ვსდებ ლენინს ხიმშიაშვილს და ქეთევან ლეონიძისას, მათ ვერ გამოიჩინეს იმდენი სულის სიმტკიცე, რომ აღიარებინათ თვისი გრძობა, ხიმშიაშვილმა დაჰგმო მეგობრობის კავშირი და ორივემ კი ფეხქვეშ გასთელეს სიყვარული.

ჩაუკვირდეთ ქეთევანის შემდეგ მოქმედებას. სიყვარულისა და არა სიყვარულის გადასარჩენად, ქეთევანმა მიჰმართა იმისთანა საზოგადო საშუალებას, როგორც არის შეთქმულთა გაცემა. როცა აღლევებული ლიონიძე სახლობდა მუქარით გავიდა, მოველავ შენს საყვარელსო, ქეთევანი უკან დაედევნა. იმას ეკვი ჰქონდა, რომ ლიონიძე შეთქმულია. მართლაც შეთქმულთ კრებას თავს წაადგა. შემდეგ ქეთევანი მიდის შაჰ აბასთან და ძალით იწვევს შაჰს სალაპარაკოდ თავისი სიტყვებით: „დარწმუნებულნი ხართ, რომ ხვალინდელი დღე გაგათენდებათ?“ ქეთევანმა ძალ-დაუტანებლივ გასცა შეთქმულება, ადგილი საცა შეთქმულნი უნდა შეკრებულიყვნენ და ნიშანი ბატონიშვილის დავითის შემოსვლისა. მართალია შეთქმულთ სახელები შაჰმა წამებით ათქმევინა, მაგრამ განა არ იცოდა ქეთევანმა, რომ ეს ასე უნდა მომხდარიყო. უსუსური უნდა იყვეს ადამიანი, რომ არ იცოდეს, საჭიროა მტარვალს მის წინააღმდეგ შეთქმულება გაუმზადონო და დანარჩენს თვითონ გათქმევინებს. ვისაც გამოუტლია, მტარვალთა ხელში ყოფნა, ეს ძალიან კარგად იცის. იქნება ქეთევანი არა გრძობდა თავის საქციელის სისაძაგლეს და ან ანგარიშს ვერ აძლევდა თავის თავს, რას სჩადიოდა? მართალი არის ბ—ნო მსაჯულ-

ნო, ისკანდერ ბეკმა გვითხრა, რომ ქეთევანი აღლევებული იყოვო, მაგრამ ეს ადვილად ასახსნელია და აღლევა სიგიჟეს არა ნიშნავს. დახელოვნებული ჯაშუშიც კი გულგრილად ვერ გაცემს უდანაშაულო ადამიანთ. მოიგონეთ, ბ—ნო მსაჯულნო, ქეთევანის სიტყვები: „ვიცი, რომ რასაც ვჩადევია—საზოგადოება“, დააკვირდით შემდეგ ფრაზას: „ისარგებლეთ ჩემის სიგიჟით, ის თქვენ სიცოცხლეს მოგანიჭებთო“, და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ქეთევანი ანგარიშს აძლევდა თავის თავს, იცოდა, რას სჩადიოდა. არ არის გიჟი ადამიანი, რომელიც თითონ ლაკარაკებს თავის სიგიჟეზე და ესმის თავის საქციელის საზოგადოება. მე მეტყვიან: ქეთევანს სამშობლო არა ჰქონია, მამულისადმი სიყვარული არ გამოუტლია და ამიტომ შეთქმულთა გაცემა დანაშაული არ არისო. ბ—ნო მსაჯულნო! განა შეთქმულთა მტარვალის ხელში მიცემა იმიტომ არის საზოგადო, რომ შენს სამშობლოსა სცემ? არსოდეს! სამშობლოს გაცემა ფსიხოლოგიურად უფრო ძნელი ჩასადენია, მაგრამ ყოველივე გაცემა, ვისიც უნდა იყოს, საზოგადოება; მით უმეტეს, რომ ქეთევანმა გასცა პირადად თავისთვის სრულიად უდანაშაულო პირნი, გასცა ერის განთავისუფლების საქმე.

განა ეს საქციელი შემადრწუნებელი არ არის? განა ამის პატიება შეიძლება? არსოდეს! რა სულმდაბალი უნდა იყოს ადამიანი, რომ თავის საყვარელს გადასარჩენად დაღუპოს თუ გინდ უტყოს ერის განთავისუფლების საქმე, ცეცხლის კოცონზე გაგზავნოს მამულისიშვილნი. ეს საქციელი „შეუნდობელია, რისთვისაც უნდა იყოს ჩადენილი. მერე რით ამართლებს თავის საქციელს ქეთევანი? „მე ქალი ვარ და ჩემი სამშობლო სიყვარულიაო“ რას ნიშნავს ეს? იქნება ქალი რადცა ვანკერძობული ქმნილება, ამას ადამიანური არაფერი აქვს? შეიძლება ქალის არსს შეადგენს მხოლოდ სიყვარული? მოიგონეთ, ბ—ნო მსაჯულნო, ქეთევან, მაგრამ ეს უკარა, ქეთევან წამუქლია, მოიგონეთ უფრო ახლო ხანს საერთო საქმისათვის მებრძოლნი ქალნი, რომელთაც მთელი ძალ-ღონე და თვით სიცოცხლაც შესწირეს თავის მიზნის განხორ-

ციკლებს და თქვენ ნათლად დაინახავთ, რომ ქალი იგივე აღმიაჩნა. იმას აქვს ყოველივე აღმიაჩნური გრძნობა, აღმიაჩნურ გრძნობას კი, მართო ქლსა და კაცს შორის სიყვარული არ შეადგენს. მე აქამდინ ვერ დავამტოვრებ ქალს და სწორედ ამიტომ პასუხს ვთხოვ ქეთევან ლიონიძისას მის სახიზლარ საქციელში. რა შედეგი მოჰყვა შეთქმულთა გაცემის? დამონაგებული კრი უკანასკნელ ღონეს იკრფებდა მტარვალთ დასაცემად. ყველაფერი ხელს უწყობდა და მზად იყო, მაგრამ იმის მავიერად, რომ აზვირთებულ ჯალხს ხმლის ტრიალზე დაეგუგუნებინა: სიკვდილი მტარვალთ, გაუმარჯოს განთავისუფლებულ საქართველოსო, უარესი ტანჯვა, უარესი გათელვა ერისა, წამება საუკეთესო მამულიშვილთა.

ბ—ნო ნაფიცრო მსაჯულნო თქვენ, როგორც საზოგადოების სინილისის გამომხატველნი, ვალდებულნი ხართ ჩაუკვირდეთ საქმეს. ამისთანა სახიზრობას თქვენ ვერ აპატიებთ და მე იმედი მაქვს, რომ თქვენი განაჩენით დაუბრუნებთ სიყვარულს გულ ახლილობას, დაგმობთ მეგობრის მოღალატეს და საშვილიშვილოდ სამარცხიერო მოძვედაკარავთ ყველას, ვინც პირადის ვნებათაღელვისათვის საზოგადო საქმეს გასცემს.

შ. ვ. ალ-ქესნიშვილი

ვექილი იოსებ მაჭავარიანი

ვექილის (იოსებ მაჭავარიანის) სიტყვა

ბ—ნო მსაჯულნო და ნაფიცრო მოსი-მართლენო! დამცველის მოვალეობა საზოგადოეთ და განსაკუთრებით კი ასეთს საქმეში მტის მტად მიიწევა. ბრალდება აღმიაჩნის ადვილია, ხოლო მართლები-კი ძნელი. ადამიანის ბიროვნების გათელვა, იმის ტალახში ჩადება

და გასვრა ადვილია, მაგრამ ტალახიდან აღმიაჩნის ამოყვანა, იმის გაწმენდა და ფეხზე დაყენება კი მტად ძნელი საქმეა, თუმცა ის საქმე უფრო აღმიაჩნური, უფრო ზატოსანია. ნაკლს ადვილად შეამჩნევთ აღმიაჩნს, მაგრამ უნდა აორკეცოთ ყურადღება, უნდა აორკეცოთ მხედველობა, რათა დაინახოთ ის ღვთიური ნაპერწკალი, მუდამ რომ ღვივა აღმა-აჩნის სულში, მუდამ რომ გამოჰკრათის, სანამ გული ცეპას არ შესწყვეტს. ჩვენ უნდა ავხილოთ ამ საქმეში კრეტახამელი და დავანახოთ მთლა განსუსაზღვრელი სდაიდე ქეთევანის სიყვარულისა, ჩვენ უნდა გადავშალოთ თავგანწირული ქართველი გმირის გული და დავანახოთ სიყვარულის ცრემლი ზედ მზამთ დაწვეთებული. აი, საძნელე ჩვენის მოვალეობისა! ამას უნდა დასძინოთ ის, რომ ავერერთ საუკუნეზე მეტია, რაც ქართველი ფემიდა, არამც თუ დაბრმავებული, დამუნჯებულია!.. ახლა იდგამს ენს... და ვით ახილდე ენა ადგმულ ბავშვს ბევრი რამ ეპატივის, აგრე, თუ რამ სისუსტე შეგვენიშნოთ, ჩვენც გვაპატიეთ და დავგებმარეთ, რათა საერთო ძელ-ღონით მოვნახოთ ამ საქმეში ის სიმართლე, რომელზედაც აგებულ უნდა იქმნეს მართლმსაჯულების წმიდა ტაძარი. მაშ, ენახოთ, რა ბრალსა სდებენ ქეთევანსა და ლ. ხიმშიაშვილს?

ბ. ბალომდებელი ამბობს: ქეთევანმა უღალატა ქმარს, ხიმშიაშვილმა მეგობარს—იმ დროს, როდესაც სამშობლო განიცდიდა უსაშინელეს პოლიტიკურ კრიზისსაო; ქეთევანმა გასცა ქართველთა შეთქმულობა და დაღუბა საზოგადო საერთო საქმეო. საზოგადო საქმე? მაგრამ ვისთვის იყო საერთო ეს საქმე? მხოლოდ ქართველთათვის. და განა ქეთევანი ქართველია? არა, ის არის სპარსელი ქალი, ირანში დაბადებული, სპარსულ აკვანში აღზრდილი... დედის ტკბილ ძუძუს მოპოლიჯეს პატარა ქეთევანი და ტყვედ წამოიყვანეს. მართალია, ლიონიძემ გამოიყიდა, ტყვეობიდან იხსნა, მაგრამ განა გაანთავისუფლა, განა მის სამშობლოს დაუბრუნა ქეთევანი? არა მან შეურაცხველი ბავშვის წმიდათა-წმიდა, უგმოდ ღმერთი, გამოაცვლევინა სარწმუნოება და დასტოვა თავის სისახლეში. არა მგონია,

რომ მაშინ ლიონიძეს აღძვროდეს სურვილი იმის ცოლად შერთვისა. დასტოვა ისე, ვით გამოყიდილი მონა—მოახლე. დრომ გაიარა. ქეთევანი ჭოიზარდა. მისმა სლამაზემ, მისმა მშვენიერებამ მოხიზლა ლიონიძე. ლიონიძემ ინება დაქორწინება, მაგრამ ვერ შეითბო ქეთევანი. იგი შეიქმნა მხოლოდ კანონიერი ქმარი და არა განუყრელად შეერთებული მკვლად მისი, სვიმონის გულზე სიყვარული-საგან დანაკვეთი ნაპერწკალი ვერ წვდებოდა ქეთევანის გულს და თუ ხანდისხან მისწვდებოდა ხოლომე,—ვერ ანთებდა ღვთიურ ცეცხლს სიყვარულის საკურთხეველზე. სვიმონის სიტყვა ქეთევანის სმენას არ ატკობდა. ხორცი ახლო იყო, სული შორს გარბოდა. ლიონიძე ეალერსებოდა ქეთევანს, თავზეუ ევლებოდა, უგალობდა თავის სამშობლოს სიყვარულს და განთავისუფლების ჰიმნს, მაგრამ ქეთევანს ამ დროს სპარსელი დედის ნანინა ტბილ ჰანგებთ ეწვევებოდა სულის სიღრმეში, ვით ნელი წვიმა მკვდარ უდაბნოში... სვიმონს ასულდგმულვება, იმედებს უცისკროვნება მიჰქონდა სიყვარული. ქეთევანი კი მოკლებული იყო ამ ბედნიერებას. მან არ იცოდა, თუ რა არის ერის ღვინა, რა არის ერის ქირ-ვარამი. მას არა ჰქონდა სამშობლო! და კიდევაც ჰყენსოდა მისი გული: „ჩემი სამშობლო სიყვარულია“. ლიონიძემ კი ვერ შესძლო შეექმნა ქეთევანისათვის მეორე სამშობლო. ქეთევანს არას დროს არ ჰყვარებია ლიონიძე. ლიონიძეს კი ეგონა, რომ კანონიერი ქორწინება თავისთავად წარმოშობს სიყვარულსაო. მაგრამ ეს ისეთივე ტლანქი უვიცობაა, ისეთივე სისულელეა, როგორც მტკიცება იმ აზრის, რომ, თუ მშვენიერ მინდორში შექარი დასთესე, უსათუოთ შექარ-ბინელი უნდა ამოვიდესო. ლიონიძემ ვერ შესძლო აღვზნება სიყვარულის ცეცხლისა ქეთევანის გულში.

„მიჯნურსა თვალად სიტურფე ჰპართებს მართ ვითა მზეობა, „სიბრძნე, სიმდიდრე, სიუხვე, სიყმე და მოცალეობა“ —ო.

ამბობს უკვდავი რუსთაველი. ყოვლად შემეკული, დიდებული მამულიშვილი არას სვ. ლიონიძე, მაგრამ არც „სიყმე“ შესწევდა,

არც „მოცალეობა“ ჰქონდა... და ამიტოვაც ვერ შესძლო ქეთევანის გიმიჯნურება. სამწუხაროთ, ათის წლის განმავლობაში ვერ მიხვდა ამას სვ ლიონიძე.

აი, ამ მდგომარეობაში იყო ქეთევანი, როდესაც მის ობლობისაგან დამწუხრებულ გულს მოხვდა პირველი ისარი სიყვარულის ღმერთისა, პირველი სხივი ბედნიერებას მზისა. ქეთევანმა ნახა ღირსეული მიჯნური და შეიყვარა ხიშიაშვილი მთელი თავის ბუნების ძლიერებით. ვის შეუძლია სთქვას: „რათ ანათებს მზეო“ ვის შეუძლია უკეთესოს ქეთევანს: „რათ შეიყვარე ხიშიაშვილი-ო?“. მზე ანათებს მისთვის, რომ არ შეუძლია არ ანათოს. ქეთევანმა შეიყვარა ხიშიაშვილი, მისთვის, რომ არ შეეძლო არ შეჰყვარებოდა. ასეთი სიყვარული ისეთივე აუცილებელია, როგორც სიკვდილი, ისეთივე კანონიერი ბუნებით და ისეთივე მძლავრი, ვით დედამიწის ბრუნვა, და თუ ვინმე გიჟმა მოინდომა ასეთი ძალის შეჩერება, ისე გააცამტვერდებოდა, როგორც ცეცხლ-მოდებულ თოფის წამალი! აი, სწორედ ასეთი სიგიჟე ჩაიდინა ლიონიძემ, როდესაც მოიწადინა ქეთევანის გულიდან აღმოფხვრა იმ სიყვარულისა, როდესაც უთხრა ქეთევანს: მე შენს სიყვარულს მოეკლამო. როგორ? ლიონიძემ უნდა მოკლას ხიშიაშვილი? ეს მიჯნური, რომელშიაც მოთავსებულია სამშობლო, სარწმუნოება, ბედნიერება, თვით უკვდავება ქეთევანისა? ოჰ!... ამ საშინელების წინაშე გაქვავდა გონება... და ამხედრდა მხოლოდ გამძვინვრებული ისტინტ ცხოველის თავის დაცვისა! თქვენ კარგად მოგეხსენებათ, ქეთევანმა შემთხვევით გაიგო საიდუმლო შეთქმულობისა და, თითქმის ჰკუზზე შემცდარი, შემულილი გაექანა შაჰ-აბაზთან, რათა ლიონიძის სიკვდილით დაეხსნა, გადაეჩინა თავის სიცოცხლე, თავის ღვეანი. მან ყოველი უამბო შაჰ-აბაზს, მაგრამ როდესაც თავისი ქმარი უნდა დაესახელებინა, უფორად გამოირკვა, თითქოს რაღაც ძარღვი გაწყდა, კეთილშობილმა გონებამ გამოიღვია, ქეთევანმა უარ-ჰყო თავის განზრახვა, დააპირა გაქცევა,—მაგრამ შაჰ-აბაზის მტარავლობამ მალე ისევ დააჩლუნვა, დააღუნა მისი გონება... „აწამეთ“, ბრძანა შაჰმა... ქეთევანმა

ვერ იტანა წამება და ვასცა თავის ქაბრიც და მისი მოხრებებიც. აქედან ნათლად ჰხედავთ, ბ — ნო მსაჯულნი და ნაფიცნი მოსამართლენო, რომ ქეთევანზე თუ რომ დანაშაული ჩაიდინა, ჩაიდინა ან მაშინ, როდესაც თავის ქეუზედ არ იყო, ან მაშინ, როდესაც წამების მუხრუქს უჭერდნენ. ვერც პირველ შემთხვევაში, ვერც მეორეში, თქვენ იმას ვერ დასჯით. დანაშაული დანაშაულად რჩება, მაგრამ ამ დანაშაულისათვის არც ერთი კულტურულ ერის კანონი აღამიანს არა სჯის. არ სჯის მიტომ, რომ პირველ შემთხვევაში შეშლილის დასჯა არ შეიძლება, მის ეჭიშობა სჭირდება, მეორე შემთხვევაში კი არავის არ აქვს უფლება მოსთხოვოს ნორმალურ აღამიანს: უსათუოთ გმირობა უნდა გამოიჩინო, უსათუოთ გმირი უნდა გახდეთ. წამების ატანა, თავის სიცოცხლის შეწირვა გმირობა არის, მაგრამ ასეთი გმირობის უქონლობა: დანაშაული არ არის, და თუ დანაშაული არ არის, არც ქეთევანია დამნაშავე. რაც შეეხება ქმრის ღალატს, ვის შეუძლია ქეთევანის დასჯა, მაშინ როდესაც თვით სე. ლიონიძემ შეუწინაო მას? ლიონიძე თვითონ კარგად იცნობდა ქეთევანის სიყვარულს. და ვინც მისავით იცის თუ რა სასწაულთმოქმედია სიყვარულის ყოვლად შემძლებელი ძალა, ვინც მისავით იცნობს სიყვარულს, ამ სიკვდილ სიცოცხლის გამჩენელ ღმერთს, ის ყოველთვის შეუწინაო და გაამართლებს ქეთევანს.

ახლა ვნახოთ, რა ბრალს სდებენ ხიმშიაშვილს? ბ. ბრალმდებელი ამბობს: ხიმშიაშვილი ვერ გამოიჩინა იმდენი სულის სიმტკიცე, რომ გულახდილად აღიარებინა ღიონიძის წინაშე: შენი ცოლი უნდა შევიყვაროო; ამის მაგივრად მეგობრის გაუგებლად მან შეიყვარა, საყვარლად გაიხადა იმასი ცოლი; მერე ყოველი ეს, დასძენს ბრალმდებელი, ჩაიდინა მაშინ, როდესაც სამშობლო განსაცდელში იყო. ასეთი ბრალდება ყოვლად უსაფუძვლო, ბრალმდებელი მსჯელობს ისე, თითქოს სიყვარულის შოვნა, რეცეპტ — გამოწერა შეიძლებოდეს. იმის სიტყვით, ხიმშიაშვილის სანამ შეიყვარებდა ქეთევანს უნდა შეჭიხობოდა თავის გონებას, უნდა გაეთვალისწინებინა,

მისცემს თუ არა ქეთევანის შეყვარების ნებას მას ან სამშობლოს ინტერესს, ან მეგობრის კავშირს, და თუ მისცემს, რამდენი გრამი სიყვარულისა უნდა მიეღოს, რომ მერე ეთქვა თავის მეგობრისთვის: ახლა კი შევიყვარე შენი ცოლიო. ერთი სიტყვით, ბრალმდებელს უნდა, რომ სიყვარული ემოჩილებოდეს ლოლიკას, მაგრამ ყველამ უწყით, რომ სიყვარული მოქმედებს ლოლიკის კანონების ფარგლის გარეშე. და თუ ლოლიკამ სიყვარული დამოჩინა, მაშინ თვით სიყვარული თავის სტიქიონური ელემენტებით ჰჭრება, და იხადებიან სულ სხვა გზაობანი. ბრალმდებელმაც მშვენიერად იცის ეს, მე დარწმუნებული ვარ ამაში, მაგრამ ის ამ კითხვას გვერდს უვლას. მის მსჯელობას სულ სხვანაირი სარჩული აქვს. ის სარჩული ბრალმდებლის გონებას პათიოსანი პროტესტია. ის ამბობს: ეს არ უნდა იყოს ასე! ლოლიკა სიყვარულს არ უნდა მოაჩილებდეს; სიყვარული თავის სტიქიონურ ბრძოლის დროს არ უნდა ანადგურებდეს, არ უნდა სთელავდეს სხვა აღამიანის კეთილშობილ გრძობებს, რადგანაც ეს შეურაცხყოფის აღამიანის მეფურ ბუნებას. თანახმა ვარ, მაგრამ რას იზამ, რომ ეს ბუნების კანონია. უთუოთ გალილიის ბრალმდებელიც არწმუნებდა მსაჯულებს, რომ დედაბიწა არ უნდა ბრუნავდეს, ეს შეურაცხყოფაა აღამიანის სარწმუნოებისა, იმის გონების თაფმოყვარობისა და სხვა... ვინ იცის? შეიძლება მართლა უკეთესი იქნებოდა, რომ დედაბიწა არ ტრიალებდეს: კუდიან ვარსკვლავს მაინც არ წააწყვდებოდა სადმე. მაგრამ რას იზამთ, რომ „მაინც ბრუნავს და მაინც ბრუნავს!“ უნდა დავმოჩინოთ ბრალმდებელიც ამ ბუნების კანონს. მე ვამტკიცებ: ვერც ხიმშიაშვილმა, ვერც ქეთევანმა ვერ შენიშნეს ის მომენტი, ის წამი, როდესაც სიყვარულმა შენგერთა მათი გულთა ცემა და დაყუჩა ყოველი სხვა გრძობა, ყოველი მოსაზრება. ისინი მიეცნენ სიყვარულის ტყვეობას და როცა რამდენიმე წუთით გამოიღვიძებდნენ ხოლმე, ქეთევანი ეხვეწებოდა დედას: მომიტოვებო, წამიყვანე სადმე, დარწმუნებულია ასეთი მდგომარეობის ატანაო; ლევ. ხიმშიაშვილიც სწუხდა, უნდოდა, ასეთ მდგომარეობის მოსპობა, მაგრამ სიყვარულის ტყვე-

ლი ძილი ისევ მალე უზღუდვად ორივეს გონების თვალმებს. და სანამ ამ სიყვარულის ბუნიდან გამოირკვეოდნენ, უზედურებაც თავზე დაატყდათ. გინა წარმოიდგინდა ლიონიძე ან იფიქრებდა ქეთევანი, რომ მათი სიყვარული შექმნებოდა მიზეზი ქართველთა შეთქმულობის გამჟღავნებისა? აბა, ვინ მოიფიქრებდა! ეს ისეთივე მოულოდნელი მოვლენა იყო, როგორც მეხის გავარდნა მოწმენდილ მზიან ამინდში. მას თუ ყოველი ეს მოულოდნელი მოხდა, თუ ყოველი ეს ჩისახა და დაიბადა ქეთევანის და ლევანის ნების და სურვილის გარეშე, რა დანაშაულზე შეიძლება ლაპარაკი! დამნაშავე აწ არსად სჩანს! და თქვენ ქეთევანიცა და ხიმშიაშვილიც უნდა გაამართლოთ. მაგრამ ეს არ კმარა!

მე ვერ შევთვისებიათ იმ მოვლენას, რომ ქართველებმა ხიმშიაშვილი დამნაშავეს სკამზე დასვეს. თუ ქეთევანმა წამება ვერ იტანი, თუ თავის სიცოცხლე ქმარს და საზოგადოებას ვერ შესწრა, თუმცე დამნაშავე არ არის, მაგრამ თუ მინც გამოჩინა ვერ გამოიჩინა, ხიმშიაშვილი ხომ გმირი! გმირობა ისეთია, რომ მისი სულის სიმბურველე და ძლერება ათობს და ასულდგმულბა ერს... მაგრამ ქართველებს ერთი წყუული ჩვეულება გვაქვს: თუ შევნიშნეთ არამც თუ გმირი, არამედ უზარლო კეთილი მამულიშვილიც კი, უსათუოთ ტღაბი უნდა ვცხროლოთ, და არ მოვიცენებთ მ.ნამდის, სანამ ან ტყვიით არ გავუვმირავთ შუბლს, ან დამნაშავეს სკამზედ არ დავსვამთ. ეს ახირებული ჩვეულება რომ არა, რა უნდა ხიმშიაშვილ: დამნაშავეს სკამზე?! ხომ დარწმუნებული ხართ, რომ ხიმშიაშვილმა თუ დაინახა, რომ სამშობლოსთვის ეს საქირო არისო, თვით ქეთევანს დასცემს დანას გულში, თავის სიცოცხლეს შესწირავს მამულს იმ წუთშივე, რა წუთშიც სამშობლო ამას მოსთხოვს! ეს დამნაშავე კი არა, ეს მამულიშვილის იდეალია! გაუმარჯოს ასეთ ქართველ მამულიშვილებს! გამართლება კი არა, ქედღი მოიხადეთ და თავიანი ეცით ლევან ხიმშიაშვილს!..

იოსებ მაჭავარიანი

თამარ გოგოლაშვილი

ქეთევან ლიონიძის
(თამარ გოგოლაშვილის) სიყვება

ბ — ნო მოსამართლეო და ნათვინო მსაჯულნო! მე ბრალად შედგას ჩემის ქმრის სვიმონ ლიონიძის დაღატა, შეთქმულების გაცემს და მით სამშობლოს — სსქრთველოს დაღუპვა. ვიდრე ჩემის ქმრის მიმართ დაღატზე დავიწყებდე დაზარაქს, ნება მომეცით თქვენი უკრადლება შეგახრო იმ ჰირთებზე, რომელშიც მოწიფდა ეს დაღატა. ჩემს ქმარს მე ბავშობადან ვიცნობდი, მან ამოვიყვანე ქუჩიდან, გამსარდა, დამისხნა ტყვეობიდან, განუწყვეტლივ სრუნვდა ჩემს ბელზე და უზრუნველ ჰყო ჩემი ცხოვრება. ოჰ! ამდენ სიკეთესთან ერთად ერთი რამ რომ მოეჩვენებოდა! ოჰ!, რომ სცოდნოდა, რომ სსქვარელი მამს სსქვარელ ქმრობას ვერ გამოვიყვანდი; მე, ბავშვი, ჯერ უკრძნობელი, გამოუცდელი რომ არ შევერთუე! აი ეს იქნებოდა უმადესი და წაუშლელი ჯილდო ჩემს ცხოვრებაში. მარა განს ასე მოექცა ს. ლიონიძე? შემიერთა ბავშვი ისეთმა მოსუტმა, რომ შეილდა ვეკადრებოდა... შემიერთა ლიონიძემ ცოლად და შემაშო მდიდრული სამოსელი. მაგრამ ის კი არ მომეცა, რაც ეჭირებოდა, რაც სცოდნებოდა და ამანს და აერთებს ცოლ-ქმართა ნამდიდრე კავშირს — სიყვარული.

როგორ გცნობდა მე ჩემ ქმრის სსქვამი? მთელი ათი წელიწადი მე არ ვიცნობდი, რა სტეობდა ჩემი სსქვადის გარეშე, მე არ მიხილავს ერთხელაც განსახელების სით, მე არ დავუტკბარავ სსქვართველოს სვირფანს ბუნებით. მე ვიჯექი მხოლოდ ოთახში და მის იქით ჩემი ფეხი არ იდგმოდა. სულ მარტო, უფრო ხშირად მოსმსხურებუნი მეტი არავინ შევსად ირგვლივ და ისინი თავის სიცოცხლეთ ცხოვრობდნენ. მე კი სულ მარტო შევეურებო-

დი ოთხ კედელს და ჩემს ახალგაზღვრებას ცრემლებში ვლევდი. რა მომინატა მე ს. ლიონიძემ—ახალ-გაზრდა ტყვეობა მხოლოდ. დამისწნა ერთი ტყვეობიდან და ჩამაბოლოებდა მეორე მოკავშირე სტრუს-ლოში. ჩემი ქმარი ნამდვილი შეუღლები იყო ჩემი?—მამ რატომ მან არ შემიყვარა მე, როგორც ადამიანი. რატომ არ გამცნო თავისი სამშობლოს და არ შემიყვარა იგი. რატომ არ აღძრა ჩემში ადამიანობის სურვილი? არა, ის ჩემში ხედავდა მხოლოდ სთამბო უსაბუთო ნივთს, მას ვეფხდი მე მონად, მოახლებდი მხოლოდ. მას ჰყავდა თავისი სიყვარული, ჰყავდა სტრუფილი, ის მისი აღერითი გამძვინვარე, მისი დასაცავად მოღვაწე-მოქმედული მოვლიდა და შინ და მე უნდა ახლა შეძლია მისთვის ის, რაც მომიტყუებდა—ხევენი, ვოცნი, აღერისი, მიუხედავად იმისა, მიხდოდა ეს თუ არა. დაიდ უნდა შეძლია, რადგან მე იძულებული ვიყავი შეეცა ხატოვი ჩემის ბატონისათვის, ჩემის დამსახურებისათვის. მე სულ მართლ ვიყავი, არავინ შეგანდა, რომ თავი შემიყვარებინა, და გასულიყო ჩემის ქმრის სახლიდან. დაიდ, მე ვაძლევდი მას, რაც კი ენადა ჩემს ცხვირზე უგონოდ გულს. ჩემი ქმარი ორგვარი წყაროდან ივსებდა ძაღს—ერთს თავისი სიყვარულს სამშობლოს დაცვამ და მეორეს კი ჩემი. ახლა მე შეიძლება, მე განა ადამიანი არ ვიყო, არ შეიძლება სული და გული?—მე კი რას აძლევდა ჩემი ქმარი სისიცოცხლოდ—არავინს! კარდა მრავალ ტანჯვა-წყალები-სა და უძლიერ ცრემლებში გატარებულ დამეუბნისა. განა მე 10 წლის განმავლობაში გავმარტოვებდი ჩემი ქმარი—არა: ის კი მუდამ მარტოვებდა და მიწამ-ლაგდა სულს თავისი სიყვარლის ქება-დიდებაში. „სამშობლო“ იმართდა. რა ვიცოდი მე, რა იყო სამშობლო? მე ის არ შეიძინა. დაიხ, ჩემში სულაც არ ენთო მამულის სიყვარულის გრძობა.

მე, ორი სისხლის მატარებელი, ორი ხალხის შვილი, თანდაყოლილი სენი მქონა: გულ-გრძობა მამულისადმი. ვამუშავებ, რომ ეს სენი თანდაყოლილია და მით უმეტეს ძლიერია, რომ მე არ შეუძლია ისეთი აღმზღვდი, რომელიც ცდილობდა ამოეთხრა და სამკურნალოდ მამულისადმი სიყვარული სწლი გრძობა ჩაეხრცა და გაემტკიცებია. მე არ ვიცოდი სამშობლოს მნიშვნელობა, რადგან არ ვიცნობდი მას. ჩემს ქმარს ნება ჰქონდა ჰყვარებოდა სხვა ვინმე ჩემს გარდა, დამტყპაროთ მითი და მე კი არა? მოთმინების ფაღაფხი იყო. არ ვიცოდი რა მომელოდა, მარა ძველებურ ზიზღებში დარჩენა კი

შეუძლებელი იყო ჩემთვის. უეცრად შემიხვედდა შესწავლა ევლავიერი. მე ვიცოდი მეკრძო უცხო, მკარამ სამსახური მძღავი ძალა, კახლად მიღებულ გულში ცნებდა, კახლად სამსახურის ძლიერ, შემოღვა და დამომინავა მე იმ ცნებლის აღმა—ამ სამსახურს დაღს თერმე სიყვარული ეწოდება. დაიდ, მე შემიყვარდა მთელი ჩემი ახალგაზღვრა სულით და გულით ჩემი ქმრის შეგობა, ახალგაზღვრა მეომარი ლეკვი ნამშობლო. მასაც შეეყვარდი მე. მე ლეკვში ვხედავდი ჩემის ცხოვრების ნამდვილ მოგონებებს, განმარტოვებულებს და ახალი გზის მჩვენებლებს, ჩემ უწყობ მდგომარეობიდან დამსხუტულს. ახლა მე მიხდა გვითხროთ თქვენ, განა ეს დაღატოა? განა მე არ შეიძლება უფლები, როგორც დედაცხი, როგორც ადამიანი შემიყვარებოდა, მეგრძო სიყვარული, როგორც ჩემს ქმარს. მე მიყვარდა ლეკვი, რომლის სიყვარულშიაც ვხედავდი ყოველივე კარგს და მძვენიერებას.—თქვენ ეს დაღატო გვითხროთ, თქვენ ჩემს სიყვარულს დაღატო უძახით. განა მე ათი წელიწადი არ მღაღატობდა ჩემი ქმარი? თუ ეს დაღატოა—მამ დამინახე ჩემი ქმარის ცხოვრება. რადგან მან იმ ზიზღით, რომელშიაც ჩამყვანა, აქამდის მიმიყვანა. მან მიმიყვანა დაღატომდის. მოღაღატე ჩემი ქმარი და არა მე. მამ ისაა დამინახე და არა მე.

ახლა, ბატონებო, გადავდივარ მეორე ბრუნვა-ბეზე—შეთქმულობის ცაცხეში. როცა კაცო სვიმონ ლიონიძემ, რომ მე სიყვარული შეგავდა, მიყვარდა და ნიშნის შეიტყო მისი საცნობად. რა ჩაიღია მან? მან არ დამინდო მე და ევლავიერი წამამყვარდა: გზრდილი, ცაცხევილი და ჩემი უნდა ყოფილიყო. მან არ დაინდო ის გული, ის გრძობა, რომელიც მას 10 წ. თავს ევლებოდა, იმ ადამიანის წმინდათა წმინდა, რომელიც, თავისი სიტყვით, ძლიერ უყვარდა, გასრისი ევლავიერი ფეხით და ჩემის სიყვარლის სიყვარულს დამეუქრა. მას უნდა მოეკლა ის, რაც ჩემთვის შედგებდა ერთად ერთ წყაროს ჩემის სიცოცხლისათვის. მე შემიზიზღდა მამის ის და გულში შურის ძიების სურვილი აღმოქმდა. ჩემმა ქმარმა არ იგონა ის, რომ მთელი ათი წელიწადი ნელ-ნელა მართმევედა ადამიანობის წყაროს და ახლა მთლად მისი დასაფლავებელი მოისურვა. გაეშურა შურის სძიებლად ის და მეც გავეყვი უკან. ვინ მიმიყვანა მე მშვენიერ—ჩემმა ქმარმა—მისმა ჩემდამი უმეზავსო შურის ძიებამ. უეცრად შემთხვევამ შავის თავი ხელთ მიგდო და მეც მინ-

დოდა მესრგებლან ჩემი სიყვარლის დასასხნელად. შავს მავანს, მიმიმდა ჩემი ქმრის სხელის დასხელეატე-გი შავთან და შით უშეტეს სხეების, მარა შავს, ამ შეჩვენებულმა, ჯადათის ხელში მათქმე-ვისნ შეთქმულთა ვინაობა. მე მინდოდა ჩემი ქმრის დაღუპვა და არ სხვისი. მე მინდოდა ერთი გაცის სიყვდილი და არა სხვისი. შავს ისარგებლან ჩემი არუელ-დარუელი გონებით, მე არ შეხსნოდა, რას ჩავდიოდი. მამის მე არ ვეკუთვნიოდი ჩემს თავს. დაბრმავებული სიყვარულით რაღაც უხინარი ძადა განავტებდ ჩემსარსებას. ძველი უფიფლა სიყვარული, მას არ სცოდნია უფიფანი, არ ქქინაის სხვადარი. დაუნდობე-ლი სტეტიობით შეპურობილი მე ვიდექ ჯადათის ხელით შეპურობილი და ისე ძაღ-დაცანებით გამ-ცემინეს შეთქმულებას, რომელიც სრულიად არ უნ-დოდა ჩემს არსებას. ეს ჩამადხიხას ჩემს ქმრამ და შერე გი შავის შეჩვენებულის შავსმამა წამებამ: ვინც მიამეფვან მე ჯამდის, მისი ბრალია და არა ჩემი.

დასასრულად, ბ-ნო მსავულნო, მე მინდა გით-ხრათ, რომ თქვენს წინაშე საქართველოს სარდალის შეუდლე ქეთევან ლიონისის ვა არა სდგას, — არამედ მისა, შესვლი ბატონისა.

მე გკითხებით თქვენ, ბ-ნო, განა დამნაშა-ვეა ის მისა, რომლის გულშიაც ვადავობა სიყვარ-ულმა?. სიყვარულმა, რომელიც მას თავისუფლებას მინაშტეს? განა დამნაშავეა მისა, რომ მას გული ქქინაია? რომ შეეკარება და შით თავისუფლების მუბ-ხსს შედგობია? —

არა, არ არის დამნაშავე!

კეპოთარი
1936წ.

ივან გომარითელი

დ რ ა მ ა ტ ი უ ლ გამგეობის წევრი

ვოლ. 2 ქოქ. ივ. გომარითისა
(პირველი მოქმედება იხილეთ „თეატ. და ცხოვ.“ № 11)
მ ო ქ მ ი დ ე ბ ა მ ი ო რ ი

სცენა იგივეა. ზალაში ხალხია, თან და თან ემატება. სიღდერი რამდენჯერმე ვაალებს კარებს და ათვლიერებს ხალხს. რამდენიმე ხნის შემდეგ გამოვა პეტრე, თავს უკრავს ხალხს და ლიბლით შვეა თავის კაბინეტში.

I

ამბრა, მერე ცოლი და სიღდერი

პეტ. (გაივლ-გამოიფლის) ჩემი მილოდინი გამართლდა. გავხდი თუ არა დრამატიულ სა-სოციალოგების გამგეობის წევრი, კლიენტებით ზალა გაივსო. საკვირველთა ხალხის ფსიხო-ლოგია. (შემოდანს დიმილით **ცოლი** და **სიღდერი** და ზეტრეს კაბინეტში შედის; ორივე ჭკონიან ზე-ტრეს. ხან ერთი და ხან მეორე)

სიღ. ამდენი კლიენტები, ამდენი კლი-ენტები! (თავს აქნევს და ლოყაზე ხელს ისევამს)

ცოლ. პეტია, მცოდნობი. როგორ უნდა გაართვა თავი ამდენ კლიენტებს?

პეტ. აი რას ნიშნავს დრამატიულ სა-ზოგადოების გამგეობის წევრობა!

ცოლ. შენ გგონია იმიტომ მოვიდნენ ამდენი კლიენტები?

პეტ. რასაკვირველია, რასაკვირველია? გა-

თამარ გოკოლაშვილი მხროლდ უენ...

შავს წყვდიადში შეთხილას მარტოდ
შენ მომეკვლინე სხივად ხათულად...
შენის ლერსით შეშმატე ძალი
ბაქაურების ფეხთგასათულად...
ტკბილის ჭკობით შენ შემეყვარე
ადამიანი გაწამებული...
მხოლოდ შენ გიმდერ, ოცნების დურით...
მხოლოდ შენ გიმდერ ადრეტებული...
დაღის ნათელმა მომტაცა სტრფოდ,
გამიკრათა სხივი გზის მხათბეული...
დაბოლოდა ჩანგი... დასწოდენ სიმები...
გაჭქრა სიმღერა — სავადობელი...
დაე, მავამოს ბედის წყარმი
შენც გადავლახე, მტან ჭე, მავალე...
მახსნე შენ გიმდერ, ციურთა, ხაზა...
მხოლოდ შენ გიმდერ! შენ გენაცვალე!..

ცისკვანი
(ქ. იხილეთ)

ზეთში იწერება ჩემი გვარი, საზოგადოებამ გა-
მიცნა და მოდიან. ეს ერთგვარი რეკლამაა,
ჩემო კარგო.

ზიდ. (შვილს) ნულარ შეუშლით, შეიღო,
ხელს, წავიდეთ (ჭკოცინის და გადის. **იანონი**
თავს შემოჭყობს კაბინეტში)

II

პატრე, იანონ და ახალგაზდა ყრუ

იან. ვიანლონ? (პეტრე თავს უკრავს თან-
ხმობას ნიწათ და მაგიდას მიუჯდება, წინ ქაღალდს
დაიდებს და კაღამს ხელში აიდებს. შემოდის ახალ-
გაზდა **ყრუ**)

პეტ. დაბანდით.

ყრუ. (დიმიდით) დიახ, დიახ...

პეტ. თქვენ რა საქმე გაქვთ ჩემთან?

ყრუ. (უბიძნ საათს გამოადებს და ჩახე-
დავს). ცხრა საათი გახლავთ.

პეტ. ეს ნამდვილად შეშლილ ა, რა გნე-
ბავთ?

ყრუ. დიახ, გიმნაზიაში ვსწავლობდი,
ოიხი კლასი გავთავე

პეტ. (მხრებს აიწეებს) თქვენი სახელი?

ყრუ. ჩემი სახლი ბარონის ქუჩაზეა, მაგ-
რამ სახლი ჩემი, მხოლოდ სახარავი კი სხვი-
სი... ბანკშია დაგირავებული და დღეს თუ
ხვალ გამეყიდება.

პეტ. დაბანდით და ისე ილაპარაკეთ.

ყრუ. (დიმიდით), დიახ, დიახ!

პეტ. ნამდვილად ყრუ არის. (უყვირის) დაბ-
რძანდით!

ყრუ. ჰო, მე ცოტათ ყურს მაკლია,
უკაცრავად.

პეტ. (თავისთვის) ცოტა კი არა, გვარი-
ანად გკლებია, შენმა მზემ. (მას) რისთვის
მობრძანებულხართ?

ყრუ. დიახ, დიახ..

პეტ. (უვირიდით) რისთვის მობრძანებულ-
ხართ? (თავისთვის) ახირებულია თქვენმა მზემ,
თუ ასე მაყვირა თავი გამისკდება ეს-ეს არის.
(შუბლზე ხელს ისვამს)

ყრუ. ჰო, სახლი ბანკში მეყიდება, ბა-
ტონო. სამსახური ვერსად ვიშოვე და არტის-
ტად მიმიღეთ.

პეტ. (ჩვეულებრივის ხმით) თქვენ ყურს
გაკლიათ და...

ყრუ. ფული, ბატონო, თქვენი საქმეა
და თუ ჩემს მდგომარეობაში შეხვალთ, და-
ლიან დაგმიადლებთ. ძალიან მიჭირს.

პეტ. აკი დამავიწყდა, რომ ყვირილი უნ-
და. (უყვირის) ყურთ გაკლიათ და სცენაზე არ
მივიღებენ.

ყრუ. ყურს ცოტა მაკლია, ესეც გაივ-
ლის. წინეთ უფრო მაკლდა.

პეტ. (თავისთვის) ამაზე უფრო თუ გაკ-
ლდა კიდე, ვი მისი ბრალი ვინც შენ დაგე-
ლაპარაკებოდა. (ცოტა ხმა მადლა) სცენისა-
თვის არ გამოდგებით, რადგანაც ..

ყრუ. დიახ, დიახ, ჯერ გამომცადეთ...
გამოუცდელად რომ მიმიღონ, არც მე მინდა.

პეტ. (წამოადგება) ღმერთო, ეს რა ქირს
გადავიკიდე. (მიუახლოვდება და უყრუში უყვირის)
სცენისათვის არ გამოდგებით, ყურს გაკლიათ
ძალიან. (გამბრუნდება) უუჰ! (ცხვირისაგან
ამოიდავს და შეხვს იწმენდს, ოთახში დადის)

ყრუ. არც ისე მაკლია, ერთხელ თვატ-
რში ვიყავი და სუფლიორი რო ყვიროდა მე-
ყურებოდა გალიორკაზე და სცენაზე ვედარ
გავიგებ.

პეტ. ამას მე თავიდან ვერ მოვიშორებ
დღეს. (უყვირის) ძალიან კარგი, თხოვნა შე-
მოიტანეთ გამგეობაში.

ყრუ. (ადგება და ხელს ანთმეებს) გმად-
ლობთ, გმადლობთ. (გადის. შემოდის შუახნის
ჩახიანი **ლოთი** გაცე წითური სახის, ცოტა შესი-
ვებული ცხვირი აქვს, ლოთისაგან შეზარხაშე-
ბულია).

ი. გომაროელი

(დასასული შემდგ ნომერში)

წერილი სასტრომთან

(გურული სცენა)

სულზე უტკებსო, ჩემო ძვირფასო გვრი-
ტუნია, ლამაზო ჟოჯოფინა! ახლანდელმა
შენმა წერილმა გული დამისერა, სული შემე-
წუხა. შენ იწერები, ქე მიყვარხარ, მარა რა-
ვენა, დედამის მეშინიაო. ერთი მითხარი, ჩე-
მო იაღონავე, სად გავიგონია შიშს სიყვარული
მოცსპოს. შიში არაფელია, ოღონდ შენ რომი-
წერე ნამდვილი გიყვარვარ თუ არა?! ისეთი
წერელი მომწერე, რომ „მარა“ არ ვერიოს
შით, თორემ მეტი მოთმენა აღარ შემიძლია,

შენი სიყვარულით ისეთ კი ვარ გაცოფებულ-
ლი, რომ არ ვიცი, არ ვიცი რას ვიზამ. იცო-
ლდი, შენი თავი რომ ვინმემ წამართვას, იმას
ცოცხალს არ გაუშვებ, რომ გამევიტან ჩემს
მაჭახელას, კეკალო შუბლში გაუტეულივ. მე-
რე დაჯდეს და ჩემს მატყლი მისმა ქირის-
უფალმა. მე ბაღანა კი არ ვარ, რომ ვსთქვა
და გადავსთქვა... კი მართალია, ღარიბებ-
ვართ ორივე და ცხოვრება ძლიერ გავგიჟირ-
დება, მარა რა ვუყუთ მერმე. ხომ იცი შენ:
სიყვარული მხოლოდ ღარიბებს უფრო შეუ-
ძლია, თორემ ზოგიერთი სტუდენტები და კუ-
რისტები რომ არიან, იგენს არც შეყვარება
უჭირთ და არც გამოყვარება.

მე შენ რა კი შემეყვარდი
და გულშიაი ჩამივარდი,
აღარ ძალიმის მოზორება,
თუნდაც ძლიერ გამოჯავრდი.

კიდევ მ-ნდობა ცოტა ლექსათ მომეწე-
რა, მარა მუხამ მილატა და მომიტევე შენი
ქირიმი. პასუხს უყურეუტებ იცოლდ, არ და-
მიგვიანო.

საკანელი პრეფერა

დრამატურგი

ზურაბ ნახარისი მე ანტონოვი

ნახევარ საუკუნეზე მეტი იქნება, რაც ახლად
იფხვადგულმა ქართულმა თეატრმა უდრაოდ და-
გარკ ერთი საუკეთესო მუშაკთაგანი—დრამატურგი
ზურაბ ნახარისი მე ანტონოვი.

ანტონოვი დაიბადა 1820 წ. 20 თებერვალს
ქ. გორში. მამა მისი იყო სომეხი და ფაქრბაის
მისდევდა. ზირველ დაწყებითი სწავლა მიიღო
მღვდლის ხელმძღვანელობით; შემდეგ მიაბარეს გო-
რის სამხარეო სსწავლებელში, სადაც თავის ნიჭით
და შვეითი განებით მსწავლებლობა ატარებდა
მოჭედა. მაშინდელი სკოლის ზედამხედველს არა
ერთხელ უთქვამს ზურაბის მამისთვის: „შენი შვი-
ლი სამკალითა ნიჭის ზატრანია და უსათუოდ
უმაღლეს სსწავლებელში გაგზავნე“—ო, მაგრამ
მამის ვაჟები ძლიერ აღმზარდნ უყურებდნენ სწავ-
ლას და ჩვენი ზატრა ზურაბი იძულებული იყო
მესამე კლასიდან გამოსულიყო.

სსწავლებელს და ამხანაგებს მომორბეული ზუ-
რაბი ზირველს ხანებში დიდს სულიერ ტანჯვას გა-
ნიდდა. მასში ერთი ორად იღვიძებდა სწავლის

წერვალი და თუკი სადმე რაიმე წიგნს მოკრავდა
თვალს, უსთოდ უნდა წაკითხა. წინააღმდეგ შემ-
თხვევაში ავად ხდებოდა. ამნაირად მან მოკლე ხან-
ში სკოლმწიგნით შეისწავლა ქართული ენა და მწე-
რლობა. ძლიერ იშვიათად ნახვადით ანტონოვს
ტყუილად მუდამირეს. ბუნებით ცოცხალი ადამიანი
ის მუდამ მოქმედებაში იყო.

1850 წ. დასრულდა ქართული თეატრი და ან-
ტონოვი მისიანობა რიცხვში ჩაეწერა. ამავე დროს
დასწერა სხვა და სხვა ორიგინალური ზეისები: „მე
მინდა კენის გავხე“, „ქორდლი“, „მზის დაბ-
სლელა“ და სს. 1854 წელს ქართული თეატრის
დირექტორმა თ—დ გიორგი ერისთავმა—„გულხს-
რინმა“ თავის თანამდებობას თავი დაანება და ამის
ადგილზე დანიშნეს ანტონოვი. მაგრამ ამის შემდეგ
ერთი კვირაც არ გასულა, რომ ის ერთი გაიქვე-
რის შურის-ძიებამ საშუალოდ მოაშორა სამშობლო
მხარეს.

ქ. გორში იყო ერთი, სამხარეო სასამართ-
ლოს ზირველთან ნამუდგო, ბორტებით აღსავსე
მემუდგე—მირან ამირაგი, რომელმაც სხვა და
სხვა სრეკებით შთელი გორის მემუდგეი ხელში
ჩაიკლა. გაბრახებულმა ანტონოვმა ვერ მოითმინა
ამისთან უსამართლობა. შეჭყარა გორელები, თითონ
გაუძღვა წინ ნიშით და სდგურდიან დაწყებული
სანამ კარაღეთის სახლგანში მივიდოდნენ, გათხ-
რეს ათი სივლედა და თითოეულს თავში ჯვარი და-
უსესეს წარწერთ. ზირველი სივლედიც ჯვარზე ეწე-
რა: მირან ამირაგი, შერეხე—მისი ცოლის სა-
ხელი და გვარი, მესამეზე—შვილის და ამ რიგად
„დამარხე“ ამირაგები. აი ამ ამბავმა ჩამოაგდო
სამკვდრო-სამიცოცხლო მტრებს ამირაგებისა და
ანტონოვს შორის.

ამირაგი ცდილობდა, როგორმე თავიდან მო-
ქორების ანტონოვი. არც ანტონოვს კიანს და
ერთხელ კიდევაც სცემს ამირაგს. ბოლოს ანტონო-
ვი დაწერა ზეის „კიორდლი“, რომელშიაც უმთავ-
რეს მოქმედ ზირად გამოიყვანს ამირაგი. ამან სულ
უფრო განმწვევა მათი დამოკიდუება. ეს იყო უკ-
ნახანელი მისი ზირტესტი კინტსმია ამირაგი
წინააღმდეგ, რომელიც მამის ყოფლის შემდეგ
ითვალდა...

გურგამს კანმა თავისი ბეული განზრახვა შეს-
რულა და ანტონოვი დატყულებინა.

ანტონოვი, ისედაც დასურსებული, ხუთი დღე
ყოფლია დამწვეველი მუხუთე საბოჭუელის ნაწილის

Handwritten note: 1850

სარდაფში. განთავისუფლების მეორე დღეს ის მიი-
ცვდა. ამბობენ, ვითომ ანტონოვი ცოფით მოკ-
ვდა. ეს სხვა გაყვრდელს „ამირაფებისტკის“,
ამასვე იმეორებდნენ ზოგაერთი ჩვენი გულუბრალო
ზუბაინისტკი, რომელიც დასაბუთებულ სინამ-
დვილად მიადეს ის, რაც მაქსორალი იყო არამსა-
დების-მიერ.

მართლაც, ანტონოვი ძაღვს დაჭინა, მაგრამ
ის ცოფიანი არ ყოფილა. ამის ამბის თვით დრ-
მატურგის ძმა, რომელიც ცაცხალი მოწამე იყო ამ
შემთხვევის.

ანტონოვი მოკვდა ძაღვის ნაკბენმა კი არა,
არამედ მირანს ამირაფის ცოფმა!

ად. თუთაყვი

ბრ. როზაქიძის ლექსია

შაბათს, 27 მარტს, ქართულ თეატრში
გრიგოლ როზაქიძე წაიკითხავს ქართულად
საჯარო ლექციას მეტად სინტერესო თემაზე:
„რელიგია მშვენიერებისა“ (შესახებ ოსკარ უაი-
ლდის შემოქმედების).

პროგრამა ლექციისა: ცხოვრება და შემო-
ქმელება. სიყვარული და უკვდავება. მხატვრუ-
ლი სახე, როგორც სიმბოლო უკვდავისა და
მარადისა. უაილდის ესთეტიური თეორია. ზღა-
პრები. დრამა „სალომე“ (სიყვარული და სი-
კვდილი). რომანი „დორიან გრეი“ (ტრაგედია
მშვენიერი სიკაცხლისა), სულიერი დრამა
უაილდისა (თხზულება „De profundis“).
უაილდის მნიშვნელობა.

ლექციის პირველი ნაწილი ეხება სიმბო-
ლიზმისა და დეკადენტობის წარმოშობას. ხე-
ლოვნება ჰქმნის სიმბოლიურ სინამდვილეს.
რელიგია ამ სინამდვილეს „ნამდვილ სინამდ-
ვილედ“ გარდაჰქმნის. როცა ხელოვანი ვერ
აქცევს ხელოვნურ სინამდვილეს ცოცხალ სი-
ნამდვილედ, მაშინ იგი თვითონ ხელოვნურ
სინამდვილით იწყებს სიკაცხლეს, აქ იწყება
მისი სულის დეკადანსი. ხელოვნური სინამ-
დვილე „მოგონებულა“ და აი, უაილ-
დიც ჰქმნის მშვენიერი ტყუილის თეორიას.

მეორე ნაწილი ლექციისა უაილდის „სა-
ლომეს“ იხდის საგნად განხილვისა. ლექტორის
აზრით, „სალომე“ ფორმის მხრივ თითქმის

ყველა ქმნილებაზე მალა სდგას: აქ უაილდმა
სცადა თავისი მხატვრული ნიჭი და უმადლეს
სტილით უკვდავყო იგი. ამავე ნაწილში იქ-
მნება წამოყენებული საკითხი სიკვდილისა და
სიყვარულისა.

მესამე ნაწილი პირველი ნაწილის ილ-
ლუსტრაციაა. ლექტორი არჩევს უაილდის რო-
მანს „დორიან გრეის“. ეს რომანი, ერთი
მხრით განზოცრეულება უაილდის ესთეტიური
თეორიისა, და მეორის მხრით იმავე თეო-
რიის მხატვრული უარყოფა. აქვე განხილუ-
ლი უაილდის სულიერი დრამა: იგი ცხოვრო-
ბდა ხელოვნურ სინამდვილით (პოეზიით, მხა-
ტვრობით, მუსიკით), მაგრამ როცა საპრო-
ბილის სახით მას „ნამდვილი სინამდვილე“
მოველინა, მაშინ იგი ველაჩ იხსნა მისმა „მშვე-
ნიერი ტყუილის“ თეორიამ და მანაც უარყო
იგი.

ლექტორის აზრით, უაილდი თანამედროვე
სულიერი კულტურის სიმბოლიური მოვ-
ლენაა: მან განიცადა მისი ავადმყოფობა და
მანვე უჩვენა ახალი გზა დეკადანსიდან გა-
მოსხნისა.

ეს ლექცია ლექტორმა პირველად ქუ-
თაისში წაიკითხა, საცა დიდძალმა საზოგა-
დოებამ დიდის სიამოვნებით მოისმინა იგი.

ლექცია ახალი მხატვრული სტილით
არის შეთხზული.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ საზოგა-
დოება, როგორც ყოველთვის, ახლაც სიამო-
ვნებით დაეწრება ამ ლექციას; მით უმეტეს
რომ ასეთ ლექციებს დიდი აღმზრდელობითი
მნიშვნელობა აქვს.

ნახულ-გმოქონილი

(საითეატრო შობაბექდებლენაი)

— საღ მირბინარ, ყმაწვილო, აგრე გაჩქარებული?
დამეკითხა ერთი ნაცნობი.

— თეატრში—მეთქი, — ვუპასუხე.

— რით არ მოაწყინდა ვე თეატრისი. . . ნუ თუ
არ მოგებულა მუღმივი ცქერა დრამებისა, კომედიები-
სა, შენი ნრუგები იტანენ?... კარგს რას ნახამ, ან რას
გამოგცემენ ჩვენი უნიკო, ხარმაკი არტისტები? ხალ-
ხსაც ვერ შეხვდები... აზაფინ იქნება, მოგეწყინება,
ტყუილად მიღიხარ . . . მოდი ჩვენს ჯგუფს შეუერთდი;
ნახე რამდენი შეგვროვილვართი!.. ცირკში წავიდეთ,
დღეს ერთი ამერიკელი თვალთმაქცი მოსულა, სუყვე-

ლა იქ მირბის, ენახათ, ამბობენ გასაცარ „ფოკუსებს“ აჩვენებს, მეტადრე,—ცოლს გააფრენს!. წამო, წამო!..

დავხედე სუყველას: აქ იყვნენ მასწავლებელი, ექიმი, მოხელენი, ყველა მოუთმენლად ელოდა, რომ მათი ამხანაგი მალე გამოირებოდა, ალბად დაგიანებინა ეშინოდათ, რომ არ მომცდარიყვენ ახალ მოსულის თვალთმაქცობასა და მისი ოსტატური მოტყუებით ისიამოვნათ. მუდმივ თვალთმაქცობას, მოტყუებას, ცოლების ფრენას დახეული მათი გონება ქვეყნების სიკრულის შორეულს, ცდილობს მთელი თავის ძალღონით ღრმად შეიგნოს სიკრულის ფსიხოლოგია, რომ მერე, ცხოვრებაში დასტებეს, იონინაზოს... რა არის შეგვევა!.. რა რიგად ვართ მოწაღლულინი?!

არა, მე თეატრში მირჩენვინა-მეთქი, ვუბასუხებ, გამოვთხოვე და გზას ვაღუქმე...
საით, საით! წამო ფარსხე!, მომეგმა კიდევ ნაცნობის ხმა.

- არა—მეთქი, ქართულ თეატრში მივდივარ.
 - ფარსი სჯობია, წამოდი იქა!. მომძახეს.
- თავი დავეუქარ და გავეშურე. ბიველ თეატრში. დარბაზი ცარიელი დახმედა!..

შეგრცხვა!..
ოჰ, რა შიშს განიცდის ხალხი, როგორ გაურბის სინდისის გაღვივებას!.. სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ არ დადის თეატრში!..

ფასები ძალზე იყო დაკლებული, წარმოდგენაში ნიჭიერი და გამოცდილი არტისტები იღებდნენ მონაწილეობას, პიესაც თანამედროვე იყო!..

9 საათზე ფარად აიხადა, მყურებლები აქ-იქ მოსიხანდნენ.

პიესა „მეგობრობა“ შიუვაშვილისა, მშენებელია... თვალთმაქცობის, მოტყუების, შურის, გაიძვივობის, სინანულის, ოცნების მომენტები, ფსიხოლოგიურის მხრით საუცხოოდ არის დაწერილი. მამის შეგვედრა ცოლ-შვილთან მიმიხ სანახავია, ბეგრს მოგვაცა ტრემლები, ამსრულებელნიც ყველა თვითავის აღაგას იყვენ, ნაკლი ზოგიერთისა მხოლოდ ის იყო, რომ შესაფერად არ ეცვათ და ამით შთაბეჭდილებას ახდენდნენ.

იგი გამართლის პიესა „დრამატული გამოცდის წიგნი“ კარგად იქმნა შესრულებული: იქ მყოფნი სიამოვნებით დაიშალნენ კარგი წარმოდგენის ნაწიტი!..

განხსნა

სათეატრო ამაჟები

ადგილობრივი სუენა

◆ **მ. მ. საფაროვ-აბაშიძის** წარმოდგენა გაიმართება ორშაბათს, 29 მარტს, ქართულ თეატრში.

◆ **ნ. ნ. აბრამოვიჩის ლექციები** დაიწყება 23 მარტს დად სახაზონო თეატრში. ლექციები შინარისის მხრით საინტერესო იქნება.

◆ **მ. ვ. დავლიძის გასტროლები** დანიშნულია სახაზონო თეატრში 29 და 30 მარტს.

◆ **სასუდიერო კონცერტი გაიმართება** 30 მარტს საარტიტო საზოგადოების დარბაზში სასულიერო წოდების ჭერივ-ობოლთა სასარგებლოდ.

◆ **ი. კარგარეთელის საღამო** გაიმართება 3 აპრილს ქართ. თეატრში. მონაწილეობენ, სხვათა შორის, ნ. მ. ვაბუნი-ცაგარლისა, მომღერალი ი. პ. სარაჯიშვილი და სხ. ამ საღამოს პირველად შესრულებულ იქმნება „ქმულემა ოთა რუსთაველზე“ დ. არაყიშვილისა.

◆ **შეიქცვა სახალხო სახლში** ქარ. წარმოდ. მმართველმა წრემ 1? მარტს, სახალხო სახლში საზოგადოებას დაურიგა ფურცლები ორის კითხვითა 1, უფრო რომელი პიესაა სასურველი და 2, დადგმულ პიესათაგან უფრო რომელი მოგწონს? დარიგდა 276 ფურც. ყველაზე მეტი ხმა მიიღო: „ყაჩაღებმა“, „ლალაბა“, „ქრისტინემ“, „იმედის დაღუპვა“, „უღანაშაულნი დასჯილნა“, „ჰამლეტმა“, „დამარცხებულნა“, „მეფემ“ და „კინა“. დადგმულ პიესებიდან მოსწონებით: „ყაჩაღები“, „იმედის დაღუპვა“, „უღანაშაულნი დასჯილნი“.

რუსეთის სუენა

შინ. საქ. მინისტრმა ნება არ დარიო იაროსლავში ემბარელთა სააპერეტო დასს წარმოდგენების გამართვისა.

◆ **იესო ქრისტეს დამცველი ბოქაუდი.** იაროსლავში დასდგეს რიშენის „მოწმენი“. იოანეს როლის შემსრულებელი მსახიობი სოტნიკოვი 1 და 2 მოქმედებაში ატარებდა გეულ წყერსა და თმას. მესამე მოქმედებაში სოტნიკოვი წყერ-ულვაშ გაპარსული შემოვიდა სცენაზე. ანტრაქტის დროს გამოირკვა, რომ მორიგ ბოქაულს გრიმით შემოსილი სოტნიკოვი დაემგზავსებოდა... იესო ქრისტესათვის და უბრძანებია გრიმის მოხსნა.

◆ **პირვეარი სუენაზე.** არხანგელსკში ადგენდნენ ჩხოვის „ქირაგია“-ს. დიკენის როლის შემსრულებელმა მსახიობმა ვოლჟანინმა სცენაზე პირვეარი დაიწერა, რის გამოც იგი პასუხის გეზაში მისცეს. მომრიგებელმა მოსამართლემ ვოლჟანინი გაამართლა.

◆ **ყიარება და არტისტები.** „Т. и Я.“-ში ვიითხულობთ: „მ. ხ. ბ. რ. გაზთებდიან გავიგეთ, რომ სარატოვის ვისკოპოსმა გერმოგენმა თეატრში მოსიარულეთ გადაუწყვიტა ეკლესიიდან გარისხვა. ჩვენ-კი, რუს არტისტთა ამხანაგობა (ყველა მართლმადიდებლები ვართ) საღიღმარხვოდ მოწვეული ვართ სარატოვში, მართლმადიდებელი ეკლესია მოითხოვს მარხვაში წმინდა საიდუმლოების მიღებას. როგორ მოვიქცეთ, როდესაც სულიერი მამა შეგვეკითხება ჩვენის პრაფესიის შესახებ? დამალვა—დიდ ცოდვად მიგვჩანია. ვალიაროთ, რომ არტისტები ვართ?.. მაგრამ თუ ვისკოპოსი თეატრის მოსიარულეთ ეკლესიიდან გარისხვას ეუქურება. რა რი-

სარდაფში. განთავისუფლების მეორე დღეს ის მიი-
ცვალა. ამბობენ, ვითამ ანტონოვი ცხოვით მოკ-
ვდა. ეს სმა გააფრთხილეს „ამირიკებისტუმმა“,
ამასვე იმეორებდნენ ზოგაერთი ჩვენი გულუბრივედო
შუბლიცისტები, რომელთაც დასაბუთებულ სინამ-
დვილედ მიიღეს ის, რაც მოჭთარდა იყო არამზს-
დების-მიერ.

მართალია, ანტონოვი ძღღმა დაკბინა, მკგრამ
ის ცხოვინა არ ეოფილა. ამის ამბის თვით დრ-
მატურგის ძმა, რომელიც ცოცხალი მოწამე იყო ამ
შეშხევეის.

ანტონოვი მოკლას ძღღღღს ნაკბენმა კი არა,
არამედ მირან ამირიკის ცოფიმა!

აღ. თუთაევი

ბრ. როზაქიძის ლექცია

შაბათს, 27 მარტს, ქართულ თეატრში
გრიგოლ როზაქიძე წაიკითხავს ქართულად
საჯარო ლექციას მეტად საინტერესო თემაზე:
„რელიგია მშვენიერებისა“ (შესახებ ოსკარ უა-
ილდის შემოქმედებისა).

პროგრამა ლექციისა: ცხოვრება და შეშო-
ქმელება. სიყვარული და უყვდავება. მხატვრუ-
ლი სახე, როგორც სიმბოლო უყვდავისა და
მარადისა. უაილდის ესთეტიური თეორია. ზღა-
პრები. დრამა „სალომე“ (სიყვარული და სი-
კვდილი). რომანი „დორიან გრეი“ (ტრაგედია
მშვენიერი სიცოცხლისა), სულიერი დრამა
უაილდისა (თხზულება „De profundis“).
უაილდის მნიშვნელობა.

ლექციის პირველი ნაწილი ეხება სიმბო-
ლიზმისა და დეკადენტობის წარმოშობას. ხე-
ლოვნება ჰქმნის სიმბოლიურ სინამდვილეს.
რელიგია ამ სინამდვილეს „ნამდვილ სინამდ-
ვილედ“ გარდაჰქმნის. როცა ხელოვანი ვერ
აქტევეს ხელოვნურ სინამდვილეს ცოცხალ სი-
ნამდვილედ, მაშინ იგი თვითონ ხელოვნურ
სინამდვილით იწყებს სიცოცხლეს. აქ იწყება
მისი სულის დეკადანსი. ხელოვნური სინამ-
დვილი „მოგონებულია“ და აი, უაილ-
დის ჰქმნის მშვენიერი ტყუილის თეორიას.

მეორე ნაწილი ლექციისა უაილდის „სა-
ლომეს“ იხდის საგნად განხილვისა. ლექტორის
აზრით, „სალომე“ ფორმის მხრივ თითქმის

ყველა ქმნილებაზე მაღლა სდგას: აქ უაილდმა
სცადა თავისი მხატვრული ნიჭი და უშაღღეს
სტილით უყვდავყო იგი. ამევე ნაწილში იქ-
მნება წამოყენებული საკითხი სიკვდილისა და
სიყვარულისა.

მესამე ნაწილი პირველი ნაწილის ილ-
ლუსტრაციაა. ლექტორი არჩევს უაილდის რომ-
მანს „დორიან გრეის“. ეს რომანი, ერთი
მხრით განხორციელება უაილდის ესთეტიური
თეორიისა, და მეორის მხრით იმავე თეო-
რიის მხატვრული უარყოფა. აქევე განხილუ-
ლი უაილდის სულიერი დრამა: იგი ცხოვრო-
ბდა ხელოვნურ სინამდვილით (პოეზიით, მხა-
ტვრობით, მუსიკით), მაგრამ როცა საზოგო-
ბილის სახით მას „ნამდვილი სინამდვილე“
მოევილინა, მაშინ იგი ვეღარ იხსნა მისმა „მშვე-
ნიერი ტყუილის“ თეორიამ და მანაც უარყო
იგი.

ლექტორის აზრით, უაილდი თანამედროვე
სულიერი კულტურის სიმბოლიური მოე-
ლენაა: მან განიცადა მისი ავადმყოფობა და
მანევე უჩვენა ახალი გზა დეკადანსიდან გა-
მოხსნისა.

ეს ლექცია ლექტორმა პირველად ქუ-
თაისში წაიკითხა, საცა დიდძალმა საზოგა-
ლოებამ დიდის სიამოვნებით მოისმინა იგი.

ლექცია ახალი მხატვრული სტილით
არის შეთხზული.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ საზოგა-
ლოება, როგორც ყოველთვის, ახლაც სიამო-
ვნებით დაესწრება ამ ლექციას; მით უმეტეს
რომ ასეთ ლექციებს დიდი აღმზრდელობითი
მნიშვნელობა აქვს.

ნახულ-გაგონილი

(სათეატრო შთაბეჭდილებანი)

— საღ მიროზხარ, ყმაწვილო, აგრე გაჩქარებული
დამეკითხა ერთი ნაცნობი.

— თეატრში—მეთქი, — ვუბნახე.

— რით არ მოგწყინდა ეგ თეატრი!.. ნუ თუ
არ მოგებუნდა მუღმივი ცქერა დრამებისა, კომედიები-
სა, შენი წერებები იტანენ?... კარგს რას ნახამ, ან რას
გადმოგაციემენ ჩვენს უნიკო, ზარამაცი არტიტები? ხალ-
ხსაც ვერ შეხედები... არაფერ იქნება, მოგწყინება,
ტყუილად მიდიხარ :. მოდი ჩვენს ჯგუფს შეუერთდი;
ნახე რამდენი მშვენიერი თეატრია!.. ციკში წავიდეთ,
დღეს ერთი ამერიკელი თეატრმაქი მოსულა, სუფევი-

ლა იქ მივბრუნდებით, ენახათ, ამბობენ გასაოცარ „ფოკუსებს“ აჩვენებს, მეტადრე, —ოვლს გააფრენს! . წამო, წამო! .

დავხედო სუყველას: აქ იყვნენ მასწავლებლები, ექიმი, მოხელენი, ყველა მოუთმენლად ელოდა, რომ მათი ამხანაგი მალე გამოვარდებოდა, ალბათ დაგვიანებისა ეშინოდათ, რომ არ მომცდარიყვნენ ახალ მოსულის თვალთმაქცობასა და მისი ოსტატური მოტყუებით ესიაშინებინათ. მუდმივ თვალთმაქცობას, მოტყუებას, ცოლების ფრენას დაჩვეული მათი გონება კ'დევიებებს სიტყვის მორვეს, ცდილობს მთელი თავის ძალღონით ღრმად შეიგნოს სიტყვის ფსიხოლოგია, რომ მერე, ცხოვრებაში დასტუტებს, იოინბახოს... რა არის შეჩვევა!.. რა რიგად ვართ მოწამულენი?!

არა, მე თეატრში მიჩინებინა-მეთქი, ვუბასუხე, გამოვეთხოვე და გზას ვაგუდღექ!.. საით, საით! წამო ფარსუქ!.. მომემა კიდე ნაცობის ხმა.

- არა—მეთქი, ქართულ თეატრში მივდივარ.
 - ფარს სჯობია, წამოდი იქა!.. მომამახსენე.
- თავი დავუქარ და გვექუურე. მიველ თეატრში, დარბაზი ცარიელი დამხვდა!.. შემრცხევა!..

ოჰ, რა შიშს განიცდის ხალხი, როგორ გაურბის სინიდისი გაღვიძებას!.. სწორად ეს არის მიზეზი, რომ არ ღადის თეატრში!..

ფასები ძალზე იყო დაკლებული; წარმოდგენაში ნიჭიერი და გამოცდილი არტისტები იღებდნენ მონაწილეობას, პიესა თანამედროვე იყო!..

9 საათზე ფარდა აიხადა, მაყურებლები აქ-იქ მოსიანდნენ.

პიესა „მეგობრობა“ შუიჯაშვილისა, მშვენიერია!.. თვალთმაქცობის, მოტყუების, შურის, გაიჭივრობის, სინანულის, ოცნების მომენტები, ფსიხოლოგიურის მხრით საუცხოოდ არის დაწერილი. მაისი შეჩვედრა ცოლ-შვილთან მიმე სანახავია, ბევრს მოგვარა ცრემლები, ამსრულებელნიც ყველა თავთავის ალაგას იყვენ, ნაკლი ზოვიერთისა მხოლოდ ის იყო, რომ შესაფერად არ ეცკათ და ამით შთაბეჭდილებას ახდენდნენ.

იგ. გომართლის პიესა „დრამატულ გამგეობის წიგრი“ კარგად იქმნა შესრულებული: იქ მყოფნი სიამოვნებით დაიშალნენ კარგი წარმოდგენის ნახვით!..

განხანა

სათეატრო აზგები

ადგილობრივი სცენა

◆ 8. 8. საფაროვ-ამაშიის წარმოდგენა გაიმართება ორშაბათს, 29 მარტს, ქართულ თეატრში.

◆ 5. ა. აბრამოვიჩის ლექციები დაიწყება 23 მარტს დარბაზში თეატრში. ლექციები შინარისის მხრით სანტერესოა იქნება.

◆ 8. 9. დაღესიას განცხრობები დანიშნულია სახანო თეატრში 29 და 30 მარტს.

◆ სასუდიერო კონცერტი გაიმართება 30 მარტს საარტისტი საზოგადოების დარბაზში სასულიერო წოდების ქერეც-ობოლოთა სასარგებლოდ.

◆ ი. კარგარეთიას საღამო გაიმართება 31 აპრილს ქართ. თეატრში. მონაწილეობენ, სხვათა შორის, მ. მ. გაბუნია-ცაგარლისა, მომღერალი ი. პ. სარაჯიშვილი და სხ. ამ საღამოს პირველად შესრულდება იქმნება „თქმულება შოთა რუსთაველზე“ დ. არაყიშვილისა.

◆ შეიქმნა სახალხო სასულიერო ქარ. წარმოდგენა მმართველმა წრემ 12 მარტს, სახალხო სასულიერო საზოგადოებას დაურთო ფურცლები ორის კითხვით 1, უფრო რომელი პიესაა სასურველი და 2, დადგმულ პიესათაგან უფრო რომელი მოგწონთ? დარიგდა 276 ფურცელზე მტერი ხმა მიიღო: „ყაჩაღებმა“, „ლალატმა“, „ქრისტიანებმა“, „იმედის დაღუპვამ“, „უდანაშაულოდ დასჯილმა“, „ჰამლეტმა“, „დამარცხებულმა“, „მეფემ“ და „კინმა“. დადგმულ პიესებიდან მოსწონებიათ: „ყაჩაღები“, „იმედის დაღუპვა“, „უდანაშაულოდ დასჯილნი“.

რუსეთის სცენა

შინ. საქ. მინისტრმა ნება არ ღართო იაროსლავში ებრძვოდა სათავრეტო დასს წარმოდგენების გამართვისა.

◆ იესო ქრისტეს დამცველი ბოქაული. იაროსლავში დასდგეს რიშპენის „მოწამენი“. ითანეს როლის შემსრულებელი მსახიობი სოტნიკოვი 1 და 2 მოქმედებაში ატარებდა გელ წვერსა და თმას. მესამე მოქმედებაში სოტნიკოვი წვერ-ულვაშს გაპარსული შემოვიდა სცენაზე. ანტრატის დროს გამოირკვა, რომ მორიგ ბოქაულს გრიმით შემოსილი სოტნიკოვი დაემგზავსებია... იესო ქრისტესათვის და უბრძანებია გრიმის მოხსნა.

◆ პირველი სცენაზე. არხანგელსკში ადგენდნენ ჩეხოვის „ქარტუგია“-ს. დიკენის როლის შემსრულებელმა მსახიობმა ელკანინმა სცენაზე პირველი დაიწერა, რის გამოც იგი პასუხის გემაში მიიტეს. მორიგებებელმა მომართველ ელკანინი გაამართლა.

◆ ზიარება და არტისტები. „Т.И.И.“-ში ვკითხულობთ: „მ. ხ. ბ. რ! გაზეთებიდან გავიგეთ, რომ სარატოვის ეპისკოპოსმა გერმანემა თეატრში მოსიარულეთ გადაუწყვიტა ეკლესიიდან გართხვა. ჩვენ-კი, რუს არტისტთა ამხანაგებმა (ყველა მართლმადიდებლები ვართ) სადი-დამარხვად მოწყველეთ ვართ სარატოვში, მართლმადიდებელი ეკლესია მოითხოვს მარხვაში წმინდა საიდუმლოების მიღებას. როგორ მოვიქცეთ, როდესაც სულიერი მამა შეგვეკითხება ჩვენის პროფესიის შესახებ? დამალვა—ლიდ ცოლდად მიგვანია. ვაღიაროთ, რომ არტისტები ვართ?.. მაგამ თუ ეპისკოპოსი თეატრში მოსიარულეთ ეკლესიიდან გართხვას ეუქუება. რა რი-

გი სსსჯელი მოგველის ჩვენ, ქურუმთ იმ ადგილისა, „სადაც გამეფებულია ბინძურება, თვით სატანა“! ესთ-ხოვეთ სამღვდლოებას ამ საციხის განმარტებას. ამაზნავობის წარმომადგენელი **კ. ი. ვანჩენკო**“.

➔ **წრესგადასული ლაქიობა**. მელიტოპოლის რეპლურ სსსწველების დირექტორმა იაკერა, Точка მოწაფეთათვის პოლიტიკურის მხრე მკვენდ ჩასთვალა. ამიტომ უბრძანა პოლიციელს, მოწაფეთ თეატრში წუ შეუშეგებო.

უცხო ირს სკენა

➔ **ბერნარდე შოუმ** დიდი თვისებებურობა გამოიჩინა ჩინებული დრამის დაწერით. ყურადღება მიქცია მისმა ახლად დაწერილმა პიესა „მეზალიანს“—ამ, რომელიც დადგმულ იქნა ლონდონში.

მოქმედება სწარმოებს მდიდარ მექარხნის ტარ-ლტონის ოჯახში. ტარლტონის ჰყავს ცოლი, შვილი და ქალი. ტარლტონის შვილი დემოკრატია, ცოლი ოჯახის მფარველი ანგელოზი და ქალი—გამოხატეულია ინგლისელი ქალების ზნე-ჩვეულები და მისწრაფებისა; იგი დიდ ყურადღებას აქცევს ქალთა ზნეობრივ სიფაქიზებს.

ერთი შემთხვევის წყალობით ამ ოჯახში ორი სიყვარული შეიპარება: ქალს ვილდაც ყმაწვილი შეუყვარდება და ვაცსაც იგივე დაწერა. მეგნი ახალგაზრდები არიან, მათ მართლა სწამთ სიყვარულის ქემზარტება, ბედნიერება და ხალხის სიკეთე. მაგრამ აქ ცხოვრება ყველას ნანტრამ შეუღლის: შვილს დაავიწყდება, დემოკრატობა ქალს—ქალთა ზნეობრივი სიფაქიზე და დედასაც სხვა უფინდური აზრები გაიტაცებენ. არც ერთი სიყვარული არ დაბოლოვდება ქორწინებით, სუყველანი დაჰშორდებიან ერთმანეთს. აქ აღმოჩნდება მექარხნის უკანონო შვილიც, რომელიც მოსთქემს და ჰგოდებს. თან დაეძვბს სიმარტულს, ქემზარტებას, მაგრამ რა ლუჯარგებს, რას ეძებს? იგი რწმუნდება, რომ ყველაფერი ამაოა და ბორტეტისა—კენ არის წარმართული: დედა შვილს ჰკიდის, შვილი დედის მტერია—უსამართლობის ჩამდენია, როგორც დამახასიათებელი მთელი მსოფლიოსი.

➔ **ანდრე პიკარმა**, საფრანგეთის ახალგაზრდა დრამატურგმა, დიდი ყურადღება მიქცია საზოგადოების თავის უკანასკნელი პიესა „Seuness“—თი, რომელიც ასაჯერ დაედა პარიზის თეატრში.

ეს პიესა კომედიაა ხასიათებისა. მთავარ გმირია ტერეზა დიუენო, მეტად პირქუში და სასტიკი ხასიათის ქერივი. მისი ახლა მყოფნი ევაზიან ბორტეტსა და ამაყს. ტერეზას ტყუილ-უბრალად მოუვა ჩხუბი თავის ძმის სტუმართან, მხატვართან, რომელიც დროებით იმყოფება მასთან.

მხატვარს ჯავრი მოსდის ქერივზე; ეჯავრება იგი ტერეზა კიდევ ამხელს მხატვრის დამოკიდებულებას თავის რძალთან. ტერეზა ურჩევს მხატვარს კავშირის გაწყვეტას, მაგრამ მხატვარი არა თანხმდება, ქერივი ტერე-

ზა ემექრება მას, ჩემს ძმას ვუამბობ ყველაფერსაო. მათე-ტვარი ამ ქერივის განზრახვას ჩააქოზბს მისის კონიოთ, რომელსაც ასე სასტიკი და პირქუში ტერეზა მონად გაუზღდება. სწორედ ეს არის აუნიშნული ნაყოფი, როგორ მოხდა, რომ ერთ დიდდაცეს შეუყვარდა მხატვარი, რომელიც ისე ეჯავრებოდა. პიესა მოხერხებულად და მხატვრულად თავდება.

მერცხალი

➔ **მსახიობი პოზნანსკი (საგუარი)** პარიზში მივიდა. ამ 25 წ. ყმაწვილს დაუწერია 1 მოქმედებიანი დრამა რუსეთ—იაპონიის ომიდან. მის დადგმას შეუდგენენ პარიზში და დეკორაციები შეუკეთებს, მაგრამ ცენზორმა აღკრძალა: რუსეთმა შარი არ მოუღდოს რა საფურანგეთსაო, რადგანაც ამ პიესის ავტორს რუსეთში არც გამოუჩენია თავის დრამა შიშის გამოვო.

საგუარსა და მის მეგობარს ნოზიერს დიდი ნიჭი გამოუჩენია დრამატულ საქმეებში: მათ გადაუკეთებიათ ტრუსტის რომანი ფრანგულ პიესად, რომელიც დაუღვამთ პარიზში და დიდი შთაბეჭდილება მოუხდენია.

➔ **სამღვდელოების წინააღმდეგ**. ამ დღებში მადრიდის „Featro Espanos“ ის სცენაზე წარმოდგინილი იქნა პერტე გალდოსის ახალი პიესა „კასანდრა“, რომელიც მიმართულია კლერიკალების წინააღმდეგ. წარმოდგენის გათავების შემდეგ სამღვდელოების წინააღმდეგ მოხდა დემონსტრაცია.

შალიაბინი დონ-კისოვის როლში

(საკუთარის კოკესბონდენტისაგან)

არ აზის მთელ ევროპაში კაცი, რომელმაც შალიაბინის სსსხედი არ იცოდეს. „სსსხედი არ იცოდეს“, ვამბობთ, რადგანაც მის მონსწილეობით გამართულ წარმოდგენის ხსენება საზრჯო სდება—ისე მსქლია იქ მოსხედრს. ეს სსსხედი დაუმსხურებად არა ჰქვს მოსხეუჭლია. იგი თითქმის განთქმულ კომპოზიტორებს უდგას ვეკლდში. საოკი ერთი ობერამ, რომელიც ასლად არქემუი იქნებოდა მტკრით დაფორული, მსოფლიოდ მისი ამაკით გათქვა სსსხედი უეკლდად რჩება მისკან შექმნილი „მეიესტიკლეი“, „მეიესტიკლეი“, „სესსინია“ და ბუერი სსსხე.

რად გასკვირვებოდა, რომ კომპოზიტორმა მასსხემ „დან-ვისტოს“ ჰმრტია განსაკუთრებით შალიაბინისთვის დასწერა. ზირვლად ეს ახალი ობერამ მონტეკარდოს სდაპერო თეატრის სცენაზე იქმნა დადგმული. სსსხედა-გარეთული პრესა ერთხმად აღადრეს შალიაბინის-მეორ დან-ვისტოს როლის შექმნას და შეუდარებლად შესურვლებს. არა მარტო მსსსად ხმას, არამედ შეუდარებლად თამაშს მართლაც რომ დადებულ მსოფლიო არტისტისას დეტატებაში მოაყოს მსმენელნი.

სოკოლი

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

საქართველო